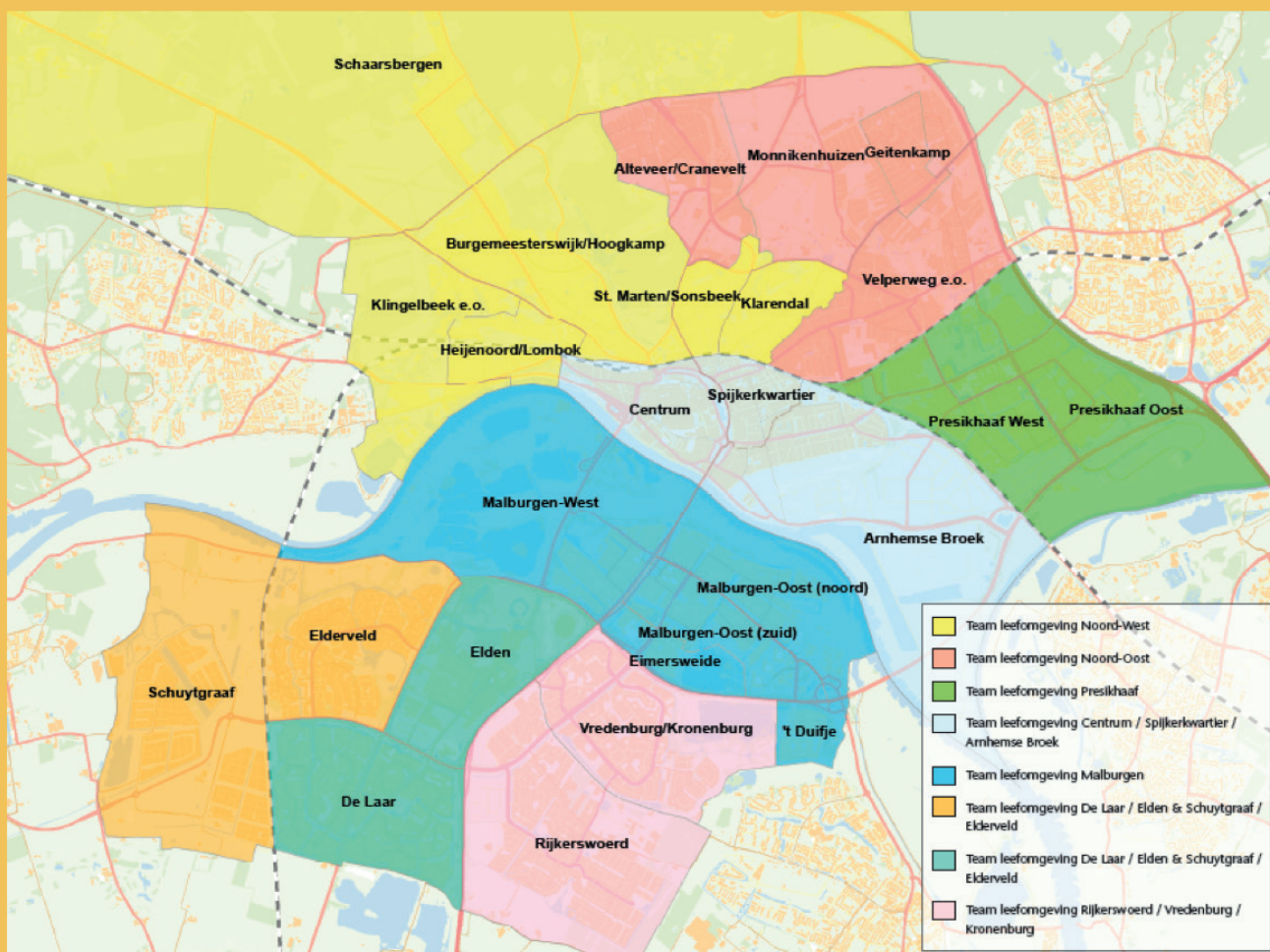

Voortgang

"Van Wijken weten"

Bijlage bij de
Perspectiefnota 2018-2021

Inhoudsopgave

Introductie	3
- Bijlagen	
Noord-West	5
Noord-Oost	14
Presikhaaf	36
CSA	43
Malburgen	51
RKV	58
De Laar/Elden en Schuytgraaf/Elderveld	65
Stadsbrede thema's	76

Wijksturing

Wijksturing in uitvoering

De wijkteams leefomgeving zijn inmiddels vol in bedrijf en werken met de wijken en hun bewoners aan de plannen die richting gaan geven aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving in de komende jaren. In de pilotfase hebben de teams zich vooral georiënteerd: Wie zijn de (un)usual suspects, hoe zien de wijken eruit, waar zitten de budgetten, door wie worden ze ingezet en met welk resultaat, waar zit dubbeling, verrommeling, etc. Vragen die niet bedoeld waren om ze uitputtend te beantwoorden, maar om richting te geven aan de juiste verbinding met de wijken en hun bewoners en de zoektocht naar de opgaven t.a.v. de eigen woon en leefomgeving zoals de bewoners die zelf ervaren. En inmiddels zijn de teams, die sinds kort vol in bedrijf zijn, aan de slag gegaan om die opgaven samen met de bewoners en de professionals, gecombineerd met cijfermatige gegevens, in kaart te brengen. Ook de samenspraak met de sociale wijkteams heeft veel (informatie) opgeleverd. Met hen wordt toegewerkt naar een samenhangend preventief aanbod, waarin de algemene voorzieningen worden versterkt, waardoor er minder behoefte ontstaat aan gespecialiseerde zorg.

Wat onmiddellijk opvalt is, dat de kracht- en GSOIII-wijken voortgaand de meeste zorg en aandacht vragen. Onze insteek is dat er heel veel gebeurt op het gebied van zorg, openbare ruimte etc., maar dat de focus zal moeten liggen op een andere manier van aansturen. Anders gezegd, hoe maken we de geconstateerde beelden operationeel. Hoe kunnen we de opdrachten die langs de geijkte wegen worden uitgezet, anders richten aan de hand van een betere probleemomschrijving en vooraf beschreven resultaten en effecten. Nu is het zo dat, globaal gesproken, bij ieder probleem een nieuwe aanpak en een nieuwe uitvoerder worden gezocht. Maar wellicht is een combinatie van uitvoerders die zich samen buigen over een probleem en een geïntegreerde aanpak, dan wel een veel flexibeler inzet van professionals, veel effectiever. En is een vooraf afgesproken resultaatverplichting met tussentijdse evaluaties een betere stok achter de deur om de gewenste resultaten neer te zetten, dan een vooraf uitgezette generieke subsidie.

Met de vigerende wijkactieplannen als springplank is de eerste versie van de wijkplannen klaar. De neiging bestaat om daarvan te zeggen dat ze bezien moeten worden in het licht van het feit dat de wijksturing nog maar net op gang is. Des te verrassender is het om te kunnen constateren dat er een beeld naar voren komt dat nu al een breed en gedifferentieerd inzicht geeft in wat er aan meer, minder, anders en anders gericht, nodig is. Er tekenen zich, onder anderen naar voren komend uit het recente raadsdebat, verbindingen af tussen bewoners en hun opgaven in de wijken, de kaders die de Raad stelt, de ambities van het College en de mogelijkheden en onmogelijkheden die onze partners en providers in de stad in zich hebben. Met als vliegwiel de ambtelijke organisatie die zich in zowel operationeel als in inhoudelijk opzicht in hoog tempo herorganiseert om de wijksturing (mede) vorm te geven en te faciliteren. En natuurlijk, er zijn nog bergen werk te verzetten, al is het maar om nog veel en veel meer bewoners in positie te brengen. En dan niet alleen: wat gaan we vernieuwen of waar zetten we een tandje bij? Maar ook: waar stoppen we dan mee? Samen met en op aangeven van bewoners stellen we dat vast. Waarmee het totale budget gelijk blijft, maar de inzet zich toespitst op wat daadwerkelijk nodig is. Ook t.a.v. het op de juiste manier uitnutten van de mandaten moeten zeker nog slagen gemaakt worden t.o.v. en samen met de kernorganisatie. Hoe dan ook zijn we samen verantwoordelijk voor het realiseren van wijksturing en we hebben het met de wijkplannen dus al niet meer over contouren, maar over fundamenten!

Niet ongezegd mag blijven, dat de wijkteams de gesprekken in de wijk vooral 'probleemgestuurd' hebben ingestoken: Wat zijn volgens u de grote opgaven die voor de komende jaren in uw wijk liggen, was een belangrijke vraag. Naarmate er meer gesprekken werden gevoerd en ook de vraag: 'hoe gaat het eigenlijk in uw wijk?' aan de orde kwam, kregen de wijkteams veel positieve en tevreden geluiden terug. Ondanks het feit dat velen hun woonplek en -omstandigheden niet zelf kunnen kiezen, woont het merendeel van de bewoners, ook in de kracht- en GSOIII-wijken, volgens eigen zeggen naar tevredenheid in Arnhem. In veelal ruim opgezette wijken, waar zij hun woningen waarderen, de woonomgeving, het groen en het levendige karakter dat voortkomt uit winkelstraten, horecagelegenheden en sportaccommodaties. Daarnaast zijn er veel waarderende woorden gesproken door bewoners over de aandacht die de gemeente hiermee laat zien voor wijken en bewoners.

U treft de wijkplannen aan in de bijlage. 'Unplugged', dus zoals ze in de wijken tot stand gekomen zijn. Nu nog met vooral de wijkteams als initiators, straks in co productie met de bewoners met als doel richting te geven aan de inzet van menskracht en middelen in de stad. Wij hebben naast de wijkplannen ook de stadsbreed te herkennen thema's in beeld gebracht. Het geheel vormt voor de gemeente, wijkpartners en (actieve) bewoners en ondernemers een richtinggevend kader voor de inzet in de wijk.

Tot slot nog enkele aandachtspunten:

De gemeente Arnhem houdt talloze ballen in de lucht. De indruk bestaat dat we altijd 'alles' doen, weinig focussen en weinig keuzes maken. Uit bevlogen, bezorgde en kwaliteitsgedreven motivatie, dat zeker.

Maar de vraag is of we met al deze (en nog meer zaken die we maar in een of enkele wijken tegenkomen) punten vol aan de slag moeten. Of is het verstandiger om keuzes te maken. Meer volume te brengen in de meest zorgelijke en urgente zaken en andere in tijd naar achteren schuiven of in volume reduceren.

Wijksturing en budgetregie in de wijken maakt fondsen als die rond burgerkracht en innovatie feitelijk overbodig. Het ligt in de rede om de sturing daarop ook in de wijken te leggen en de nog beschikbare bedragen toe te voegen aan de wijkgerelateerde budgetten. Niet per onmiddellijk omdat de fondsen nog vol in bedrijf zijn, maar bijvoorbeeld per 1-1-18

De perspectiefnota in aanloop waarop deze tekst wordt geschreven, loopt vooruit op de MJPB 2018 en verder. Overbodig om te zeggen wellicht, dat de wijkteams met de hierbij gevoegde wijkplannen, heel 2017 vol aan de bak gaan!

De Raad, resp. individuele raadsleden, hebben meermaals te kennen gegeven dat zij de wijksturing in en vanuit de wijken willen leren kennen. De wijkteams willen daar graag aan meewerken en gaan de raadsleden rechtstreeks benaderen om in de wijken kennis te nemen van wat er allemaal gaande is.

Bijlagen:

Alle wijkplannen.

Stadsbrede thema's uit de wijken

Noord-west

WIJKPROGRAMMA NOORD-WEST

*KLARENDAL,
ST.MARTEN/SONSBEEKKWARTIER,
HEIJENOORD/LOMBOK,
BURGEMEESTERSWIJK/HOOGKAMP,
SCHAARSBERGEN & KLINGELBEEK e.o.*

Team Leefomgeving Noord-West: (v.l.n.r.) Silvia Groosman, Heidi Geertsen, Lisette Heij, Els van Outvorst, Fred de Bruijn

Inleiding

Vanaf oktober 2016 heeft ons Team Leefomgeving zich in de 6 wijken in het gebied Noord-West genesteld. De eerste 3 maanden hebben we ons ondergedompeld in de verschillende wijken, laten overspoelen door vele gesprekken, bijeenkomsten, vragen en gewenste acties uit de wijk. Het leverde ons een brede kennismaking op met de wijken, de bewoners en de vele professionals die werken in de wijk en in onze kernorganisatie. Daarbij hebben we consequent meer aandacht geschonken aan het aanwezig zijn in de wijk waarbij waarnemen, luisteren en kijken de voornaamste opdracht aan onszelf was.

Vanuit onze groeiende rol hebben we onze observaties gedeeld met de mensen die leven en werken in de wijk en de vraag gesteld: "Is wat wij zien en horen ook uw beleving, de beleving van de wijk?" Uiteindelijk hebben we in 6 weken tijd op basis van onze eerste observaties een opsomming van steeds terugkerende onderwerpen opgesteld, voor het gebied en de wijken afzonderlijk (de thema's, zie onderaan). Een deel van deze punten is terug te vinden in de lopende wijkactieplannen (t/m 2017), en dan met name de fysiek gerelateerde onderwerpen: de meest zichtbare thema's. Echter, een belangrijk deel van de onderliggende thema's komt uit de hoek van zorg en welzijn en deze thema's zijn veelal een stuk minder zichtbaar en vast te pakken.

Team Leefomgeving Noord-West neemt de belangrijkste, meest urgente, opgaves mee in het voorliggende wijkprogramma. Hierbij is het van belang om ruimte en flexibiliteit te blijven bieden in het proces en tegelijkertijd duidelijke keuzes te maken, om zo steeds te blijven voldoen aan wat er werkelijk toe doet.

Onze opdracht, onze ambitie

Het is onze ambitie om de ambitie van de wijkbewoners met betrekking tot hun eigen leefomgeving te leren kennen en te laten zien dat wij er als Team Leefomgeving toe doen.

We gaan breed het gesprek aan in onze wijken om de thema's, de opgaven die we gezamenlijk benoemen, concreet te maken en om te zetten in plannen en acties die kunnen worden uitgevoerd.

Waar nodig faciliteren we, ondersteunen we, maken we keuzes en nemen we besluiten. We geven onszelf 3 jaar de tijd om deze ambitie en doelstelling te realiseren.

Het is onze nadrukkelijke opdracht om waar mogelijk van duurdere specialistische naar meer algemene voorzieningen te komen. Dat werkt naar twee kanten: van curatief naar preventief én het is goedkoper.

Het realiseren van deze opdracht kost tijd. Hier hebben we goede en diepgaande kennis van de wijken voor nodig, maar ook de kennis en ervaring van de professionals van o.a. Rijnstad en het sociaal wijkteam.

Wij willen investeren in de ontwikkeling naar een wakkere wijk.

DE WIJKEN

Het gebied Noord-West is qua omvang groot en bestaat uit zes wijken, elk met een eigen dynamiek: een volkswijk met nieuw elan, een statige oude woonbuurt, een groen dorp met een heel groot oppervlak, een kleurrijke jaren 30 wijk, een veelzijdige wijk met wonen langs of op het water, en de kleinste en dichtste wijk van de stad. Totaal circa 26.500 inwoners. Het grootste deel van hen woont prettig en tevreden in dit gebied. Dat blijkt uit allerhande cijfers en onze eigen gesprekken.

Voor het hele gebied geldt dat de fysieke thema's de afgelopen jaren relatief veel aandacht hebben gehad, ondermeer als gevolg van de wijkactieplannen en BGB. De uitdaging waar we nu voor staan is om die verbetering te behouden en op een aantal plekken juist meer inzet te plegen. Zo ervaren de dichtbebouwde wijken overlast en maken zij zich zorgen om verkeersveiligheid en kennen zij een hardnekkige parkeerproblematiek. Ook wateroverlast is en blijft een omvangrijk probleem in ons gebied. Daarnaast is, in ons gebied, in drie wijken nog geen groot onderhoud (BGB) uitgevoerd. De vraagstukken op het terrein van zorg en welzijn die benoemd worden door de professionals in de wijk en zeker ook door bewoners zelf, dienen nader onderzocht te worden omdat ze nog onvoldoende zichtbaar zijn en soms zelfs sluimeren. Onder de noemer van sociaal-maatschappelijke vragen kwamen deze eerder in wijkactieplannen voor als: "behoefte aan ontmoeten" en "eenzaamheid".

In onze zoektocht komen we tegen dat:

- Er een terugtrekkende beweging (minder commitment voor structurele inzet, of minder langdurig, alleen op projectbasis) is van vrijwilligers, onder meer ook vanwege de complexiteit en verantwoording van het vrijwilligerswerk;
- de complexiteit van zorg- en overlastproblematiek zich uitbreidt en verspreidt over de grenzen van de wijk;
- er een brede vraag speelt naar hoe bewoners elkaar daadwerkelijk kunnen bereiken/ontmoeten en specifieker: ouderen en jongeren, bewoners met verschillende

culturele achtergronden, bewoners met verschillende opleidingsniveaus. Wat is daarvoor nodig? Want de behoefte aan ontmoeten is groot.

De aanname dat in de wijken Klarendal en St. Marten in ruime mate sprake is van zorg, van overlast en zorgmijndend gedrag is te onderbouwen door de cijfers van onze zorg- en overlastcoördinator, het sociaal wijkteam en de afdeling Onderzoek & Statistiek van de gemeente. We doen echter de overige wijken tekort als we de zorgproblematiek louter als een thema van de van oudsher sociaal mindere wijken beschouwen. In de wijken Burgermeesterwijk/Hoogkamp en Schaarsbergen wordt bijvoorbeeld óók opgemerkt dat er dermate sprake is van vereenzaming (lees: minder meedoen) van met name ouderen dat we dit als Team Leefomgeving niet mogen negeren.

Klarendal

Is een eigenzinnige maar ondernemende wijk. Het bewonersoverleg is actief en heeft een aanzienlijk bereik onder haar wijkbewoners. De bewoners willen graag zelf aan het stuur blijven maar willen daarin wel gefaciliteerd worden. De diversiteit van haar bevolking, haar gemengd leefmilieu, siert de wijk en dat gaat over het algemeen goed samen. Vanuit zorg en welzijn is sprake van meer overlast- en zorgmeldingen dan in de overige wijken in het gebied Noord-West. Inzet op vroegsignalering en een plan van aanpak op buurt- en adresniveau dient nader uitgewerkt te worden in samenspraak met het sociaal wijkteam. Specifieke zorg omtrent de jeugd spitst zich toe op onder andere voorkomen van overlast, schooluitval en overgewicht.

In samenwerking met scholen, samenwerkende maatschappelijke partners binnen Klarendal (zoals de jongerenwerker in de wijk en de professional vanuit de kernorganisatie) willen we investeren in preventieve maatregelen en het meedoen van álle groepen kinderen, ook die met een beperking. Klarendal heeft stedelijk beschouwd gemiddeld een hoger percentage werkzoekenden. Het aantal Klarendallers met een Participatiewetuitkering en schuldhulpverlening is hoog, evenals het aantal Klarendallers met een laag inkomen. Klarendallers zijn vaker laag opgeleid. Er zijn dan ook veel huishoudens en alleenstaanden met een inkomen tot maximaal 120% van het sociaal minimum. Dat betekent dat inzet op werk en meedoen een belangrijke opgave is en blijft. Ontwikkeling van De Wasplaats en activiteiten vanuit het WijkWerkPalet bieden kansen om hierin meer beweging te krijgen. We gaan ons verder verdiepen in de kansen voor werk. Daarnaast onderzoeken we met professionals en vrijwilligers in de wijk initiatieven op het vlak van verbinden, het verminderen van eenzaamheid en overlast.

Het MFC Klarendal wordt niet altijd geroemd om haar gezellige uitstraling maar het is wél een goed bezochte ontmoetingsplek voor velen. De betrokkenheid en de goede samenwerking van de maatschappelijke partners binnen het MFC is hierin de verbindende factor.

St. Marten/Sonsbeekkwartier

Is de kleinste en dichtst bebouwde wijk van Arnhem met de jongste bewoners en een relatief snel verloop, op loopafstand van het centrum. Daarbij hoort bijna automatisch een parkeerprobleem dat vaak genoemd wordt, in vele vormen. Dit is een notoire bron van ergernis en frustratie. De omvang maakt dat het belangrijk is om de wijk in haar geheel te betrekken bij de diverse meldingen en initiatieven die regelmatig opborrelen.

In de eerste helft van 2017 starten we met een gemêleerde groep bewoners aan een proces om integraal te kijken naar de parkeerproblematiek. Waar zitten nog kansen en mogelijkheden en waar niet?

Door de compacte bebouwing zeggen bewoners ook meer behoefte aan groen te hebben. Parkeren en groen zijn daarmee aan elkaar verbonden onderwerpen in de beperkte ruimte. Ook duurzaamheid is al jaren een belangrijk thema in de wijk van vele betrokken bewoners. Dit zal dus ook de komende periode aandacht krijgen.

De wijk heeft een charmante ontmoetingsplek, De Nieuwe Hommel, midden in de wijk gelegen. Dat is helaas niet te bemerken in het gebruik van het ontmoetingscentrum, dat onder de maat is. We gaan het gesprek aan met het bestuur, met eigenaar Rijnstad en andere partners om te onderzoeken wat er nodig is om het wijkcentrum, waar wél veel behoefte aan is, uitnodigender te maken voor een breder publiek en gebruik door diverse groepen. Wat is er nodig om er ook een financieel gezond centrum van te maken? En is dat haalbaar?

Het semi-openbaar maken van schoolpleinen kan mogelijk ook "ruimte voor ontmoeting bieden". Vitale Verbindingen is een belangrijke vrijwilligersorganisatie in de wijk die aangeeft moeite te hebben met het aantrekken en behouden van vrijwilligers. Ook het opzetten van duurzame participatieplekken in de wijk vraagt een lange adem. Een duidelijk signaal van een welwillende club "dicht bij de bewoners". Aan het Team Leefomgeving is de vraag gesteld om te helpen onderzoeken waarom verbinding niet plaatsvindt en wat er mogelijk tussenstaat.

Het Inloophuis in St. Marten, buurtpastoraat met hun buurtservice-ondersteuning, is een belangrijke verbindende schakel in Arnhem, en dan vooral voor Klarendal en St. Marten. Vanuit buurtservice wordt aandacht gegeven aan het welzijn van de inwoners waarbij de zorgvraag steeds complexer wordt. De schakel tussen mensen met een onderliggende zorgvraag en/of zorgmijders, en het aanbod van het inloophuis is onmisbaar geworden. Maar ook hier ligt een vraag om de vrijwilligers beter te ondersteunen in hun werk.

Ons Team Leefomgeving gaat met het sociaal wijkteam samenwerken om te kijken wat er nodig is om een aantal voorliggende voorzieningen zoals die er al zijn te ondersteunen en te verbeteren zodat ze optimaler en duurzamer kunnen functioneren in de wijken.

Heijenoord/Lombok

Is een kleurrijke jaren 30-wijk. De wijk heeft de vluchtelingen die gehuisvest werden in De Koepel op een bijzondere manier opgevangen. Het typeert de wijk als een "krachtige" wijk. Zorg en aandacht is er voor de statushouders van de minderjarigen en de diverse groepen vluchtelingen, door vrijwilligers en professionals. Juist nu, na een succesvolle opvang in De Koepel, is het van belang ondersteuning te blijven faciliteren op het gebied van welzijn, zodat enige vorm van integratie voortgezet kan worden.

Wijkcentrum 't Huukske is een parel in de wijk en daarbij is behoud van alles wat de bewoners hebben opgezet van groot belang. Ook 't Huukske zoekt vastigheid bij haar afnemers en wil dat meer bewoners het als hún plek beschouwen.

Vanuit 't Huukske zal aangegeven worden wat er nodig is om een bijzondere plek te blijven. De komst van de supermarkt en het verkeer rondom de Oranjestraat zijn belangrijke thema's die ons bereikt hebben. Hierbij sluit de economie van de wijk goed aan en gaan we in samenspraak met Westkracht 13, lokale adviseurs wijk economie, verkennen hoe de wensen liggen rondom de Oranjestraat.

Het wijkplatform is gedurende de afgelopen periode steeds meer gaan zoeken naar hun eigen rol. Men heeft de wens uitgesproken om dit samen met ons Team op te gaan pakken.

Verslaving, mensen met een GGZ-achtergrond, het zijn de onderwerpen van de kwartiertafel in het gebied inclusief Het Dorp. Samen met het sociaal wijkteam zal ingezet worden op problematiek die als structureel gezien wordt. Komend jaar gaan we onderzoeken waar de behoefte ligt. Daarbij wordt meegenomen: de groep kwetsbare ouderen, de vraag naar ontmoeten, naar mee willen doen. Team Leefomgeving sluit niet uit dat hierbij projectmatig gewerkt zal worden om daadwerkelijk resultaat zichtbaar te maken.

Burgemeesterswijk/Hoogkamp

Is een wijk die bestaat uit 5 buurten met elk een eigen identiteit. In de wijk zijn 3 bewonersverenigingen actief met verschillende commissies. Er spelen veel items in de openbare ruimte.

De wijk als geheel transformeert momenteel van een wijk van vooral ouderen, alleenstaanden en echtparen, naar een wijk met gezinnen. Ouderen willen na verkoop van hun woning graag in de wijk

blijven wonen. Hoe dat mogelijk gemaakt kan worden moet nader worden onderzocht. De nieuw komende gezinnen vragen om andere voorzieningen in de wijk.

De zelfredzaamheid en financiële positie van de huidige bewoners is mogelijk een reden voor onderschatting van het probleem dat ouderen minder meedoen in de wijk en soms zelfs vereenzamen. Aanbod vanuit zorg- en welzijnsinstanties is beschikbaar zijn, maar de effectiviteit dient nader onderzocht te worden. Team Leefomgeving zal dan ook juist in déze wijk de aandacht voor dit

onderwerp op willen pakken. Daarbij moeten we het woord "eenzaamheid" ook hier voorzichtig hanteren. Beter is het om te spreken over "meedoen", "samen doen". Voor alle doelgroepen is er behoefte aan een duidelijke multifunctionele ontmoetingsplek in de wijk. Die plekken zijn er weinig en als ze er al zijn, zijn ze niet ingericht op deze functie. Tenslotte nemen verschillende buurten en straten initiatieven om de veiligheid in de wijk te bewaken. Buurt-apps en inbraakpreventie worden door de bewoners opgepakt.

Schaarsbergen

Is het groene dorp met verspreide bebouwing en een hoge score als het gaat om leefbaarheid.

Toch is het die leefbaarheid die nu onder druk staat als het gaat om wateroverlast/achterstallig groot onderhoud, sociale cohesie en tot slot Camping Arnhem.

Essentieel voor de wijk is oplossen van het steeds terugkerende probleem van wateroverlast. In combinatie met groot onderhoud willen we de komende periode zorgen voor een flinke verbeteringsslag op dit terrein. De Dorpsraad is een zeer betrokken en actief orgaan in de wijk met een groot aantal leden en goede vertegenwoordiging in Schaarsbergen.

Het dorp heeft zojuist een gedegen eigen Gebiedsvisie opgeleverd die als input zal dienen voor de actualisatie van het bestemmingsplan van het Buitengebied Noord. Vanuit Team Leefomgeving wordt dat gesteund.

Ook in Schaarsbergen wordt aandacht gevraagd voor sociale cohesie. De bebouwing is erg verspreid en er zijn veel oudere bewoners die ook in het gebied willen blijven wonen. Een aantal bewoners is aan het onderzoeken of er behoefte is aan een buurthulpnetwerk. Het initiatief Burenhulp, zoals dat in Klarendal en St. Marten al draait, kan hen daarin ondersteunen.

Ook ziet men mogelijkheden om met zorginstelling Siza, gehuisvest in Schaarsbergen, de sociale cohesie te verbeteren en eenzaamheid te verminderen.

Camping Arnhem is een stedelijke zorg aan het worden. Op deze plek worden bewoners met complexe problematiek gehuisvest (denk aan woninguitzetting, ex-gedetineerden, etc.).

Samen met politie, ODRA, OZO-coördinatoren en sociaal wijkteam gaan we integraal werken aan dit probleem.

Klingelbeek e.o.

Is een wijk waarin op of langs het water gewoond wordt. Waarmee de fysieke omgeving, het behoud van het groen, het dorpse karakter het meest in het oog springt. Er wordt hier prettig gewoond en er vinden regelmatig bijeenkomsten plaats voor de hele buurt, voor jong en oud. Er is wél behoefte aan een buurtsteunpunt waar de buurt elkaar kan ontmoeten.

We volgen de herontwikkeling van landgoed

Klingelbeek (woningbouw) dat goed ontvangen wordt door de meeste bewoners.

Wat gaan we doen

Na een beginperiode waarin we vooral geluisterd hebben en "ondergedompeld" zijn in de leefwereld van de inwoners van onze wijken, nemen we vanaf nu steeds meer de regie in handen, om als team te komen tot concrete oplossingen. Hierbij pakken we steeds steviger onze rol als opdrachtgever richting inwoners, kernorganisatie, professionals en ons bestuur om zo onze ambitie met Noord-West in 3 jaar tijd te realiseren. Wegen en besluiten nemen.

Op de korte termijn (2017) proberen we al zaken op te starten (projecten, acties, bijdragen) om onze doelen en ambities voor de lange termijn (2018 en verder) in ons gebied te gaan realiseren.

Hieronder worden de tot op heden opgehaalde thema's per wijk nog eens benoemd.

Deze kunnen door voortschrijdend inzicht steeds worden bijgesteld in de komende periode:

Thema's per wijk

Schaarsbergen

- Groot onderhoud / wateroverlast (klimaatbestendigheid)
- Verkeersveiligheid
- Sociale cohesie
- Sociale problematiek camping Arnhem (stedelijk)
- Herontwikkeling bedrijventerreinen

Klingelbeek e.o.

- Klimaatbestendigheid
- Herontwikkeling bedrijventerreinen
- Ontmoeten

Klarendal

- Contact en ontmoeten voor ouderen in de wijk
- Participatie en vergroten kans op leren en werk
- Bestrijden van armoede en eenzaamheid
- Aandacht voor jeugd en jongeren; spelen, gezondheid en overgewicht,
- Aandacht voor diversiteit, de Klarendaller en de niet van origine Klarendaller zoals de Turkse bewoner
- Schoonhouden openbare ruimten (grofvuil, vergroenen van de wijk en schoonhouden van achterpaden)
- Het georganiseerd bewonersoverleg hecht veel belang aan de huidige vorm en invulling. De Klarendaller is vertegenwoordigd en men is trots op hun bestaan.

St. Marten/Sonsbeekkwartier

- Parkeren
- Participatie / verbondenheid (wijk-trots maar ook sociale problematiek)
- Ontmoeting
- Groene en schone wijk
- Duurzame wijk

Burgemeesterswijk/Hoogkamp

- Inrichting openbare ruimte
- Eenzaamheid ouderen, verbinden op maat
- Ontmoeten, vertier jeugd, verbinden op maat
- Veiligheid (inbraak)

Heijenoord/Lombok

- Problematiek sluimerende en verborgen zorgvraag (onderzoeken)
- Investeren in coördinatie en verbindende rol tussen wijkactiviteiten, groepen en stimuleren ontmoeten
- Verkeer, parkeren, doorstroom
- Bevorderen ondernemersklimaat

Noord Oost

1 Inleiding

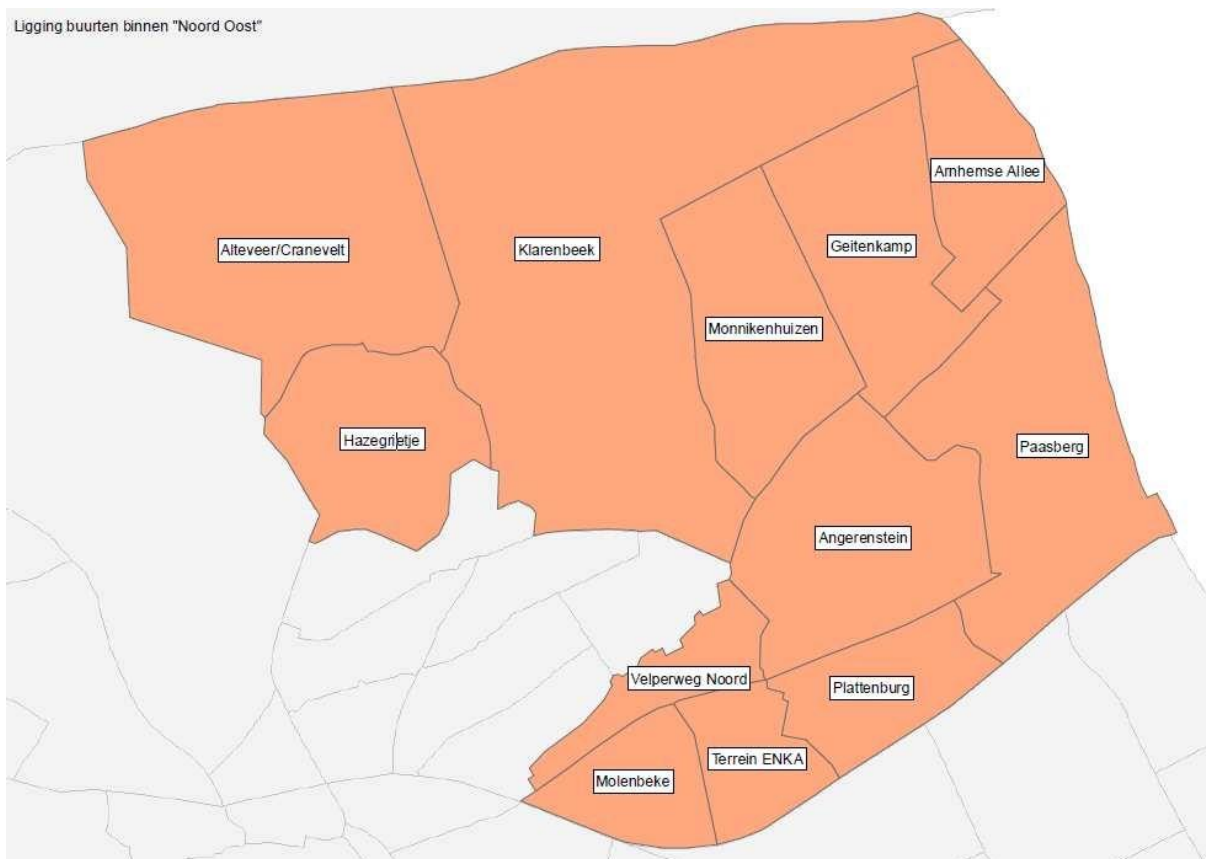
Arnhem geeft al jaren vorm aan haar wijkaanpak. In 2016 hebben het college en de gemeenteraad besloten de bestaande structuur van de wijkaanpak efficiënter in te richten. In de notitie 'Koersnota Van WIJKEN Weten' (vastgesteld door de gemeenteraad op 18 januari 2016) geven we richting aan deze ontwikkeling. De hernieuwde aanpak is officieel op 1 januari 2017 gestart onder 'Van Wijken Weten'. Door in iedere wijk met een team leefomgeving te werken, weten we beter waar bewoners en bedrijven in de wijk mee bezig zijn en wat hen bezig houdt.

Ieder jaar maakt het team leefomgeving een wijkprogramma, waarin staat wat belangrijk is voor de wijk. Dit bepaalt het team mede op basis van wat ze zien en horen van bewoners, sociale wijkteams, collega's en organisaties. De wijkprogramma's komen in de perspectiefnota, die in het voorjaar in de gemeenteraad wordt besproken. De raad geeft aan welke algemene doelen belangrijk zijn voor (de wijken van) Arnhem. De doelen uit de wijkprogramma's worden vertaald naar een begroting. Bij de verdeling van het geld kijken we naar wat meer moet en waar het minder kan. De wijkbegrotingen zijn onderdeel van de algemene begroting van de gemeente, die in het najaar in de gemeenteraad wordt behandeld en vastgesteld. Per wijk is er dan een programma en een begroting voor de uitvoering van de gemeentelijk taken.

In de periode oktober 2016 tot en met februari 2017 zijn in de wijk Noord Oost netwerkgesprekken gevoerd. Bewoners, ondernemers, corporaties, bewonersgroepen en het sociale wijkteam zijn gevraagd hun mening te geven over wat goed gaat in de wijk en wat beter kan. En, bij het omschrijven van de gewenste situatie van de wijk. Ook is gebruik gemaakt van cijfermatige gegevens. Verschillende afdelingen van de gemeente waren betrokken bij de voorbereiding van de analyse.

2 Huidige situatie van Noord Oost

Noord Oost heeft veel verschillende buurten waar mensen graag wonen. De wijk bestaat uit zeer verschillende subwijken met eigen kwaliteiten. In bijlage 1 zijn uit de statistische gegevens de opvallende en kenmerkendste onderwerpen weergegeven (bron Cijfers in Arnhem).

Figuur 1 Ligging van de subwijken binnen Noord Oost

2.1 Noord Oost in cijfers

Noord Oost is als geheel een redelijk gemiddelde wijk: iets welvarender en meer tevreden dan de rest van Arnhem. Kenmerkend is ook dat de wijk homogeen is en hecht. De verschillen tussen een aantal subwijken zijn aanzienlijk.

Op 1 januari 2017 heeft Noord Oost 20.283 inwoners. Ten opzichte van 2007 steeg de bevolking met 0,8 procent. Volgens de prognose zal de wijk de komende jaren licht blijven groeien.

Noord Oost heeft meer eenoudergezinnen dan Arnhem gemiddeld. Het aantal mantelzorgers ligt 6 % hoger dan in Arnhem. De mensen in Noord Oost zijn over het algemeen zeer tevreden met hun wijk en zijn ook bovengemiddeld actief.

- De waardering voor de eigen buurt (woonomgeving scoort met rapportcijfer 7.7) en de aanwezige sociale cohesie is in Noord Oost hoog en is de afgelopen jaren licht toegenomen.
- Verkeer en parkeren: de tevredenheid over de verkeersoverlast daalde licht in Noord Oost tussen 2013 en 2015 rapportcijfer 4,1 naar 4,2. Hiermee scoort Noord Oost op het stadsgemiddelde 4,3 (op een schaal van 0 - 10).

Opvallende afwijkingen ten opzichte van de gemiddelden zijn te vinden in de Geitenkamp.

- Er zijn meer huishoudens die in de schuldhulpverlening terecht zijn gekomen
Geitenkamp 11%, Arnhem 4%. Plattenburg wordt niet apart gemonitord, het vermoeden is dat hier ook meer mensen in de schuldhulpverlening zitten.
- Het percentage kinderen in armoede is op de Geitenkamp 42%, Arnhem (18%).

- Het aantal kinderen met overgewicht behoort hoog onder niet-allochtonen. In de Geitenkamp en Monnikenhuizen, beide 19%, Arnhem 16%. Gezien de homogene wijk is het opvallend dat dit onder niet allochtonen zo hoog is.
- Percentage eenoudergezinnen in de Geitenkamp is hoog 14%, Arnhem 8%.
- De participatie op het gebied van sport scoort negatief 52% ten opzichte van Arnhem 66%

2.2 Ontwikkelingen door de wijk

In de wijkactieplannen van en door bewoners waren de belangrijkste speerpunten: verkeer (veiligheid en te weinig parkeerplaatsen), duurzaamheid, vergroenen en sociale punten. Bewoners trekken zelf aan de wijkactiepunten in samenwerking met organisaties en gemeente waarbij het team leefomgeving het waardeert en stimuleert. De laatste stand van zaken is weergegeven in bijlage 2 Overzicht wijkactieplannen.

3 Analyse van Noord Oost

Om de opgaven voor Noord Oost te bepalen, willen we weten waar we nu staan met de wijk. Wat zijn kansen en krachten die wijkpartijen zoals bewoners, andere partners zoals ondernemers en corporaties, samen met de gemeente kunnen inzetten voor een succesvolle, sterke wijk? De analyse is tot stand gekomen met bewoners en de professionals, gecombineerd met cijfermatige gegevens. Dit is vervolgens in kaart gebracht. Ook de gesprekken met de sociale wijkteams hebben veel informatie opgeleverd. De eerste resultaten liggen hier voor en zullen richting gaan geven aan de inzet van menskracht en middelen in de wijk.

3.1 Noord Oost als geheel

Sterk

- + Een bovengemiddeld aantal mensen is actief en voelt zich verantwoordelijk voor de eigen wijk en in de eigen wijk.
- + Over het algemeen is er een grote sociale samenhang.
- + Er is belangstelling bij eigenaren van koopwoningen in energie besparende maatregelen, een duurzaam leefklimaat.
- + Er is een mooie omgeving met parken, relatief veel groen. Groen is ook welzijn.
- + Er zijn veel recreatie- en sportfaciliteiten in het gebied.
- + Door methodiek OZO-aanpak wordt overlast snel aangepakt.

Zwak

- Delen van de wijk worden ervaren als te 'stenig'.
- Voor de jeugd is weinig speelgelegenheid en openbare ruimte in de 'stenige' gebieden. – In sommige buurten wordt stress en eenzaamheid genoemd als probleem.
- Er is een hoge concentratie van sociale huurwoningen in bepaalde gebieden.

- Verkeer en parkeren worden ervaren als zeer druk en overlast gevend. En er is sprake van verkeeroverlast: met name hard rijden en fout parkeren.
- Lage zelfredzaamheid in zwakkere gebieden.
- In sommige gebieden hoge werkloosheid en schulden.

Bedreiging

- De economische kracht van winkelcentra is zwak. Bewoners maken elders gebruik van XL-winkelketens. Het mogelijk verdwijnen van detailhandel is sociaal perspectief gezien nadelig voor ouderen en mensen met een beperking.
- Corporaties zullen als gevolg van het regeerakkoord zich uitsluitend wijden aan het bouwen (mondjesmaat) en beheren van sociale huurwoningen (dus geen koop). Corporaties kunnen geen buurtbeheerders meer inzetten.
- Noord Oost als sluitpost van Arnhems verkeersproblemen. Nadelig voor leefbaarheid, buitenruimte, leefklimaat (zo ook wateroverlast) en gezondheid.
- OV-voorziening in Noord Oost gaat achteruit. Vooral ouderen zijn hier de dupe van. – Teveel geconcentreerde huurwoningen.
- Verloedering van een aantal straten indien onvoldoende aandacht.
- Teveel verharding zowel in particuliere tuinen als openbare wegen, geen ontkoppeling van regenwater van riool het nog niet ontkoppeld van regenwater geeft wateroverlast met grote gevolgen.
- Eenzijdige toestroom van leerlingen uit een zwak milieu naar bepaalde scholen

Kans

- + Bereidheid tot het nemen van verantwoordelijkheid door bewoners voor de kwaliteit van de leefomgeving. Dit uit zich in verschillende initiatieven en werkgroepen.
- + Wens van bewoners tot vergroenen van de wijk, oevers beekdal en stadstuinieren.
- + Door het vierjarig project rioleringswerkzaamheden wordt regenwater ontkoppeld. Het goede voorbeeld te geven zoals verlagen van trottoirbanden binnen dit project.
- + Door communicatie en betrokkenheid bewoners in Noord Oost is er een afname van verstening van tuinen.
- + De arbeidsmarkt trekt aan, waardoor er meer mensen weer aan werk komen.

3.2 Subwijken

Alteveer/Cranevelt

Alteveer en Cranevelt zijn groene wijken gelegen tussen de parken Sonsbeek en Zypendaal en de Schelmseweg. Met als directe burens Burgers' Zoo, het Nederlands Openluchtmuseum, Moscowa en Rijnstate is duidelijk dat verkeer en parkeren hier continue aandachtspunten zijn. Het zijn wijken waar relatief economisch draagkrachtige bewoners wonen en de sociale cohesie en zelfredzaamheid groot is. Aandachtspunten zijn met name het ondersteunen van de actieve werkgroepen groen, duurzaamheid en verkeer. Er wonen relatief veel 65+ers (25% van de bewoners). Bij deze groep is eenzaamheid onder ouderen een aandachtspunt. Vanuit het door de wijk opgezette project Buurtkracht is hiervoor ook aandacht. Het is een prachtige woonomgeving met betrokken en actieve bewoners.

Geitenkamp

Met circa 1600 woningen behoort de Geitenkamp tot Nederlands grootste gemeentelijke sociale woningbouwprojecten uit de jaren twintig (85% van de woningen). Sinds 2008 is de wijk een rijks beschermd stadsgezicht. Wat mooi is aan de wijk is tegelijk ook een bedreiging. De woningen zijn gehorig en klein en het aandeel sociale huur is hoog. Daardoor worden woningen verhuurd aan de sociaal zwakkeren. Een relatief groot aandeel bewoners leeft van een uitkering (van generatie op generatie) en er zijn veel gezinnen waar multidisciplinaire zorg wordt gegeven of wenselijk is, naast veel eenoudergezinnen. Jongeren blijven langer thuis wonen door 'woningnood' is een landelijke tendens. Vanwege de multiproblematiek in veel gezinnen (waarbij deze in enkele straten ook nog extreem geconcentreerd is) struikelen de hulpverleners in sommige straten over elkaar heen. De zelfredzaamheid, en vaak ook de motivatie, is laag. De fusie van de Witte School en De Vlindertuin maakt dat kinderen uit hogere milieus elders naar school gaan.

Monnikenhuizen/Arnhemse Allee/Saksen Weimar

Wonen in Monnikenhuizen is wonen in een mooie, groene omgeving waarin een groot deel bestaat uit relatief jonge wijken (Monnikenhuizen en Saksen Weimar). Er wonen veel gezinnen en de bewoners zijn over het algemeen zelfredzaam. Er is een goede sociale cohesie. Saksen Weimar is een wijk in ontwikkeling en dat zorgt er voor dat op de thema's verkeer en aanleg openbare ruimte incidenteel extra aandacht besteed moet worden aan de communicatie met de bewoners.

Velperweg en omgeving

De stedelijke Velperweg is kenmerkend en een verbindende schakel voor de subwijken. De diversiteit tussen de subwijken in gebied Velperweg en omgeving is groot. Enerzijds zijn er de buurten Paasberg, Angerenstein en Molenbeke waar (het merendeel van de) bewoners zich kenmerken door een hoge zelfredzaamheid. Betreffende wijkverenigingen houden zich actief bezig met de openbare ruimte en alle aspecten die van belang zijn voor de leefbaarheid. Zij hebben zelf ook initiatieven en hebben daarin weinig ondersteuning nodig.

Het zijn merendeels tevreden bewoners met een hoge sociale cohesie.

Een zorg en aandachtspunt is de wateroverlast vooral in de subwijk Molenbeke. Anderzijds is er de wijk Plattenburg. Deze wijk is eigenlijk een mengelmoes en kenmerkt zich door een kleine concentratie van sociaal zwakkeren maar ook prima zelfvoorzienende bewoners en kleinschalige bedrijvigheid. Er is weinig ruimte voor kinderen om buiten te spelen, en de weinige ruimte zorgt ook voor parkeeroverlast.

Velperweg Noord is tevens een wijk die zich kenmerkt door een grote diversiteit aan bewoners. De sociale cohesie is hier wijkbreed minder aanwezig maar bewoners geven ook aan daar niet (altijd) behoefte aan te hebben. Op straatniveau weet men elkaar te vinden. Zij zijn nu bezig zich te organiseren om ook op wijkniveau meer sociale cohesie te verkrijgen. De hoofdroute gelegen langs deze wijken, de Velperweg, is een gebied in transformatie. De komende 2 jaren worden hier ruim 400 nieuwe woningen toegevoegd. De Velperweg zelf is een doorn in het oog. Transformatie van de weg zelf is dan ook een grote wens van bewoners. Daarnaast ondervindt men parkeeroverlast: de parkeernorm bij transformaties is een zorgpunt.

3.3 Aandachtspunten uit de subwijken

Naast dat heel veel goed gaat in de wijk constateren we samen een aantal aandachtspunten en opgaven. Om een helder beeld te krijgen worden ze allemaal opgesomd. In de volgende paragraaf worden de conclusies getrokken en richting aan gegeven waar de aandacht heen moet gaan. In

hoofdstuk 4 wordt hier verder op ingegaan en de opgaven gekoppeld aan ambities voor de wijk Noord Oost in 2018.

Geitenkamp

Aanjagen aanpak sociale problematiek

Gezinnen met lage sociaaleconomische status blijft een opgave. Men woont in sociale huurwoningen (geen differentiatie, helaas is een vorm van toewijzing niet mogelijk wat bewoners graag willen). Het hebben van geen werk, schulden, laaggeletterdheid, generatiearmoede en armoede onder kinderen maakt bepaalde groepen kwetsbaar. Bepaalde groepen nemen geen verantwoordelijkheid voor hun gedrag. Er wordt al jaren geïnvesteerd in hulpverlening, activiteiten etc. Als mensen afhaken of niet meedoen (bijv. aan activiteiten) is er geen consequentie voor gedrag/keuze die kinderen dan wel volwassen maken. Hoe kan in het kader van preventie, participatie, werk, gezondheid, gedragsverandering en welbevinden bij kansarme gezinnen hun gezondheid/levensstandaard integraal bevorderen? Hoe zijn deze problemen op te lossen met ideeën van bewoners zelf? De denkklijn is om dit wijk overstijgend aan te pakken met een frisse blik.

Woningnood

Er blijken veel kinderen nog thuis te wonen, dan weer thuis te zijn gaan wonen, omdat er gebrek is aan sociale huurwoningen. Cijfermatig gezien zijn er voldoende huurwoningen voor deze doelgroep, maar door scheefwonen zijn die niet allemaal beschikbaar voor de doelgroep. In de prestatieafspraken met corporaties is afgesproken dat de actieve zoektijd van woningzoekenden gemeten gaat worden.

Niet iedereen kan op korte termijn de woning vinden die bij zijn wensen en eisen past. Aan de ene kant ligt de oplossing in het toevoegen van woningen (maar die woningen kunnen alleen gebouwd worden als ze een tijd meegaan), maar dat is niet in elke wijk mogelijk, waardoor een deel van de oplossing ook zit in het bijstellen van wensen en eisen zoals wenselijk plek of gewenste kwaliteit. Daarnaast ligt een deel van de oplossing in de tijd. Op termijn wordt de doelgroep voor sociale huur naar verwachting kleiner, waardoor het aanbod meer in overeenstemming is met de vraag.

Coördinatie visie hulpverlening

In samenwerking met sociaal wijkteam en de interne organisatie in beeld brengen wat er wel dan niet gebeurt. In bepaalde straten 'struikel' je over aantal hulpverleners. Samen helder maken waar er opgestuurd moet worden, meer outputgericht en op preventie.

Mensen naar participatie en werk begeleiden, mensen uit de uitkering krijgen.

Dit is geen vraag vanuit de bewoners, maar een gegeven dat wanneer bewoners structuur en een doel hebben, zij tot meer zaken in staat zijn.

Aanpak Vreedzame wijk voortzetten

In samenspraak met scholen en bewoners opgestart in 2015. Successen vieren en met bewoners, scholen en professionals tot voorstel komen hoe verder. Dit is een onderdeel van het wijkactieplan 2016 - 2017.

Initiatieven blijven ondersteunen die sociale cohesie bevorderen

Er zijn vrijwilligers zoals koffiecfé op de Beijer, koffieochtend voor ouderen in islamitisch centrum. De initiatieven om bewoners uit hun isolement te halen werken goed, het is datgene waar bewoners trots op en blij om zijn.

Inzet professionals speeltuin De Rommelkist verminderen

Ouders krijgen een rol. Er is een opdracht uitgezet om naar meer inzet van vrijwilligers toe te werken in de komende 3 jaar.

Bewonersoverleg weer door en voor bewoners (wordt nu getrokken door opbouwwerker) In samenspraak met bewoners geconstateerd dat faciliteren van rol voorzitter een taak van henzelf is.

Visie Marktplaats

Plek voor ontmoeten creëren en een betere wijk economie. Dit is als project opgestart in 2016. De 'authentieke Geitenkamper' met een doorgaans laag besteedbaar inkomen kan zijn boodschappen doen in een prettige dorpsachtige sfeer. Het plein is aantrekkelijk de bewoners van de Geitenkamp en daarbuiten door zijn speciale karakter en duidelijke identiteit. Aanvullend onderzoek naar supermarktstructuren op verzoek van de Raad zal mede 2017 een richting geven.

Project rioleringen

Het project rioleringen is in uitvoering tot en met 2019. Hoe kunnen we bovenstaande thema's en opgaves verbinden met dit langdurig project?

Monnikenhuizen/Arnhemse Allee

Ondersteunen bij oprichten wijkvereniging Saksen Weimar

Op verzoek van bewoners

Toejuichen en mogelijk houden wat goed gaat

Saksen Weimar is wijk in ontwikkeling

Frequente afstemming tussen de interne organisatie (Verkeer/Openbare Werken en de projectmanager) is essentieel en de verbinding met hen en bewoners.

Velperweg e.o.

Vooral toejuichen en mogelijk houden wat er goed gaat (in de wijken Paasberg, Angerenstein, Molenbeke)

In gesprekken met bewoners wordt geconstateerd dat ze trots zijn op hun wijk: ze weten elkaar te vinden en investeren voornamelijk in gezelligheid en veiligheid. Ten aanzien van wat anders of meer aandacht in hun wijk, spelen voornamelijk grotere problemen (verkeer en wateroverlast). Andere zaken vanuit de gemeente aangestuurd of uitgezet lopen voor hen prima, daarin worden ze ontzorgd.

Wateroverlast; verbinden en actieve rol pakken bij wateroverlast problematiek (voornamelijk Molenbeke)

Samen met de gemeente is een inventarisatie gemaakt in 2014 van knelpunten wateroverlast en van noodzakelijke maatregelen. Vanuit team leefomgeving wordt er nu overleg gevoerd met de gemeente, wat gebeurt er wel dan niet en welke maatregelen kunnen buurtbewoners nemen.

Herstructurering Velperweg, vroegtijdig bewoners aan tafel/bij Programma van Eisen De Velperweg is datgene wat dit gebied verbindt als bewoners. Verschillende plekken zijn volgens beleving bewoners gevaarlijk en wachten al jaren op een reconstructie. Daarnaast biedt de ontwikkeling van een nieuwe Velperweg de mogelijkheid water optimaler af te voeren. Communicatie (tijdig informeren is van belang).

Belangrijkste problemen: geen vrij liggende fietspaden, verkeersonveiligheid bij kruisingen (m.n. Bronkbeeklaan/van Remagenlaan, hoge rijsnelheden, weinig veilige voetgangersoversteekplaatsen, waterafvoer.

Sociale problematiek in 2 straten in Plattenburg aanpakken

Maria van Gelrestraat en Armerstraat, wens van bewonersvereniging en sociaal wijkteam om aandacht aan deze groep te besteden m.n. schuldenproblematiek.

Aandacht voor kinderen in Plattenburg

Er is weinig gelegenheid en ruimte om buiten te spelen. Plek die open is gesteld wordt met name door assertieve jongeren bezocht die overwicht vertonen. Introverte kinderen blijven binnen.

Velperweg Noord: ondersteunen bij oprichting wijkvereniging

Op verzoek van bewoners en verbinden bij opstarten activiteiten. Een aantal bewoners zijn eind 2016 met dit initiatief begonnen om bewonersgroep/wijkvereniging op te zetten voor deze wijk.

Andere structuur bewonersoverleg ondersteunen (op verzoek bewoners)

Bij Velperweg e.o. ervaren bewoners onderling weinig samenhang met elkaar, enkel op thema's. Hoe verder is aan hen waarbij de gemeente in ondersteund.

Periodieke en tijdige communicatie richting bewoners (omwonenden) omtrent transformaties beter regelen.

Interne en externe partijen die werkzaamheden verrichten in dit gebied (bijv. Velperweg, ING-gebouw) communiceren weinig tot niet. Bewoners willen graag tijdig op de hoogte worden gehouden, ook als er even niets gebeurt. Zij nemen zelf actie richting ontwikkelaar.

Parkeeroverlast en parkeernorm bij transformaties

Binnen de bewonersoverleg wordt nagedacht hoe dit thema op te pakken

Ondersteunen initiatieven

Zoals versterking kwaliteit blauwgroene ruimte en vergroting toegankelijkheid voor de Paasbergzone, ontwikkeling verbindend groen/stadslandbouw.

Alteveer/Cranevelt

Vooraf toejuichen en mogelijk houden wat er goed gaat

In gesprekken met bewoners wordt geconstateerd dat ze trots zijn op hun wijk: ze weten elkaar te vinden en investeren voornamelijk in duurzaamheid en veiligheid. Andere zaken vanuit de gemeente lopen voor hen prima, daarin worden ze ontzorgd.

Ondersteunen diverse werkgroepen (duurzaamheid, verkeer en groen)

De lopende initiatieven ondersteunen indien nodig/wenselijk

Verkeer en parkeerproblematiek

De parkeerdruk rond ziekenhuis Rijnstate is hoog, zo ook in de nabijheid van Burgers Zoo en het Openluchtmuseum. De verkeersintensiteit is door deze centra hoger dan elders in de stad. Door een nader onafhankelijk onderzoek verder uitdiepen waar verbeteringen te halen zijn.

Ondersteunen Buurtkracht

Aandachtspunt voornamelijk eenzaamheid ouderen, circa 25% bewoners is 65 jaar en ouder. Bewoners willen elkaar graag ontmoeten en samen activiteiten doen.

3.4 Andere punten en conclusies

Over het algemeen zijn bewoners tevreden met hun wijk en ook trots op Noord Oost. Er is veel potentiële zelfredzaamheid en initiatieven van bewoners. 'Samenleven in de wijk' is een belangrijk onderwerp. Men wil graag het goede woonklimaat overeind houden. Ontwikkeling van divers vastgoed onder andere uitbreiding Sasken Weimar, transformaties ING- en DLGgebouwen geven nieuwe impulsen aan de wijk.

Niet alleen is gevraagd naar wat mensen belangrijk vinden in de wijk, maar ook naar wat mensen zelf bijdragen. Opvallend veel mensen geven aan zelf actief te (willen) zijn, maar ook dat ze het belangrijk vinden om 'gewoon aardig te zijn voor elkaar en samen leuke dingen te organiseren'. Veel klachten gaan over de ervaring dat anderen zich daar niet aan houden (met name ook aan het niet naleven van norm- en gedragsregels).

Wat we opmerken, is dat de subwijk Geitenkamp een sociale achterstand heeft en de meeste zorg en aandacht vraagt. Onze insteek is dat er heel veel gebeurt op het gebied van zorg, openbare ruimte etc., maar dat de focus zal moeten liggen op een andere manier van aansturen. Anders gezegd, hoe maken we de geconstateerde beelden operationeel. Hoe kunnen we de opdrachten die langs de geijkte wegen worden uitgezet, anders richten aan de hand van een betere probleemomschrijving en vooraf beschreven resultaten en effecten. Nu is het zo dat, globaal gesproken, bij ieder probleem een nieuwe aanpak en een nieuwe uitvoerder worden gezocht. Maar wellicht is een combinatie van uitvoerders die zich samen buigen over een probleem en een aanpak veel effectiever. En, is een vooraf afgesproken resultaatverplichting met tussentijdse evaluaties een betere stok achter de deur om de gewenste resultaten neer te zetten, dan een vooraf uitgezette generieke subsidie.

Terugkerende hoofdthema's zijn: verkeer en parkeren, ontmoeten, buitenruimte / duurzaam leefklimaat, sociale problematiek, samenleven in de wijk.

- Buurtaanpak Geitenkamp en Plattenburg wordt noodzakelijk geacht. Deze aanpak bevat veel aspecten die vallen onder samenleven in de wijk, schulden, sociale achterstand, verloedering, gezondheid, kinderen langdurig in armoede en generatiearmoede.
- De Velperweg blijft een bron van kansen en van zorg. Bewoners en ondernemers zien graag een oplossing (en of uitwerking van initiatiefgroep Velperbroest) voor de onveiligheid, wateroverlast, verkeer- en parkeeroverlast.
- Als mensen het hebben over gezondheid, blijkt het te gaan over welbevinden, waarbij eenzaamheid en overgewicht bij kinderen (Geitenkamp) aandachtspunten zijn.
- Men wil graag meer prettige ruimtes waar men elkaar kan ontmoeten.
- Organisaties zodanig inzetten zodat ze maximaal effectief zijn.

4 Ambities voor Noord Oost

Een aantal onderwerpen uit het de wijkactieplannen zijn nog steeds actueel. De lopende actiepunten zijn in bijlage 2 toegevoegd. Deze hebben naast de ambities ook prioriteit bij en door bewoners.

Uit de analyse van Noord Oost zijn voor de komende periode ambities benoemd: '*Waar wil de wijk naar toe en wat wil de wijk zelf bereiken*'. In deze ambities wordt op hoofdlijnen aangegeven waar de inspanning de komende tijd voornamelijk op geleverd gaat worden. De ambities zijn niet statisch, maar onderhevig aan allerlei invloeden van buitenaf en binnenuit. Een dynamisch geheel met wel een consistente lijn. De speerpunten zijn hieronder vetgedrukt aangegeven, waarbij ook is aangegeven hoe we dat willen bereiken.

Versterken Plattenburg / Geitenkamp

In een aantal buurten van Noord Oost wordt een integrale buurtaanpak noodzakelijk geacht, gezien de signalen, cijfers en meldingen. Integrale aanpak van de woningen, sociale programma's en veiligheid. Noodzaak daartoe wordt vanuit de wijk en professionals breed onderschreven. Een samenhangende buurtaanpak is gewenst in meerdere buurten: Plattenburg en Geitenkamp. Dit zijn buurten met overwegend sociale huurwoningen waar gelijksoortige problemen en kansen aan de orde zijn. Hier grijpen veel zaken in elkaar. We treffen consumerend gedrag aan, dat maakt dat mensen afwachten en niet meer actief met hun eigen problemen aan de slag gaan. Door schuldenproblematiek en/of werkloosheid zijn mensen perspectiefloos. Bepaalde groepen nemen geen verantwoordelijkheid voor hun gedrag. Er wordt al jaren geïnvesteerd in hulpverlening, activiteiten etc. We houden met ons allen dit systeem in stand. Als mensen afhaken of niet meedoen (bijv. aan activiteiten) is er geen consequentie voor gedrag/keuze die kinderen dan wel volwassen maken. De overheid en de school worden verantwoordelijk geacht. Dit leidt ook tot lage zelfredzaamheid, eenzaamheid, taalproblematiek en leren & opgroeien, opvoeding, fraude.

- Binnen de bestaande middelen gaan we zorgdragen en inzetten op een effectievere en gerichtere aanpak. Alles met als startpunt .. de inwoner die wil (of te bewegen is ..) om het anders te doen .. daar dienen de acties/projecten/ideeën bij aan te sluiten .. of liever nog... vandaan te komen.
- Met inbreng van welke rol van de bewoners kan er worden gewerkt aan een leven met perspectief in plaats van perspectiefloos.
- Gezocht is om middelen anders in te zetten. In een door ons georganiseerde themamiddag 'vergroting participatie' met professionals en een bewoner in februari 2017 zijn voorstellen naar voren zijn gekomen, die een andere aanpak vergen dan voorheen.

Hiervoor zijn een aantal opdrachten uitgezet met als kernwoord participatie:

Een gerichte actie vanaf maart 2017 om het aantal uitkeringsgerechtigden te verkleinen met 40 bewoners die willen en het opzetten van klussenbedrijf voor en door vrouwen om vrouwen uit de bijstand op te leiden tot gazel.

- Alle activiteiten die plaatsvinden binnen het sociale domein helder krijgen, zodanig dat inzichtelijk is, wat er gedaan wordt, waarom en op welke output. Met als doel vervolgens gericht te sturen. In samenspraak met bewoners gaan wij keuzes maken waar we minder geld op in zetten of waar we budget verplaatsen.
- Op het gebied van armoede en schuldenaanpak gebeurt veel: Hoe zijn deze problemen op te lossen met ideeën van bewoners zelf? De denkhij is om dit samen met professionals en bewoners aan te pakken met een frisse blik.

Verbeteren inzet organisaties op maximale effectiviteit

Er zijn veel externe organisaties werkzaam in de wijk, op veel, niet zelden dezelfde gebieden. Van belang is dat er samenhang komt tussen de verschillende (hulp)organisaties, dan wel dat de organisaties die op basis van een offerte en met resultaatverplichting kunnen aangeven de klus aan te kunnen de opdracht krijgen, én dat de anderen afvallen. Omgekeerd denken levert op dat we een organisatie of organisaties als volgt gaan bevragen: 'Wie kan een samenhangende aanpak voorstellen (waarbij dus verschillende organisaties bij betrokken zijn) voor bijvoorbeeld de problematiek jeugd (werkeloosheid, geen afgeronde school)?'

- In samenwerking met sociaal wijkteam en de interne organisatie in beeld brengen wat er wel en niet gebeurt. In bepaalde straten 'struikel' je over aantal hulpverleners. Samen helder maken waar er opgestuurd moet worden, outputgericht en op preventie. Dit verbinden we de problematiek waar volgens bewoners opgestuurd moet worden.

Participeren in de wijk, betrokken burgerschap

Noord Oost is een wijk met vele gezichten. Noord Oost heeft binnen Arnhem de naam tot één van de 'sterkere' wijken te behoren. Dat neemt niet weg dat de wijk ook zorgelijke delen kent, het hebben van geen tot weinig perspectief.

Samenwerken in de wijk wordt ingevuld op veel terreinen: op gebied van welzijn, buitenruimte, cultuur, milieu. Het wordt belangrijk gevonden om dichtbij te blijven organiseren, niet door organisaties op afstand. Eigenaarschap en partnerschap zijn sleutelbegrippen daarbij.

De opgave de komende periode is om die sterke kanten van de wijk (inzet, initiatieven en creativiteit) te verbinden aan de zwakkere delen van de wijk. Een opgave van burgers, overheid en alle andere 'spelers' in de wijk. Dat vraagt naar nieuwe wegen om initiatieven mogelijk te maken, manieren om ZZP-ers uit de wijk te betrekken bij projecten in de wijk. Dat betekent ook een nadrukkelijke opgave om in voortdurende dialoog met de samenleving ook die ruimte te zoeken om tot nieuwe en vernieuwende samenwerkingsvormen te komen.

- Faciliteren bewonersvereniging Velperweg Noord en Sasken Weimar in oprichting.
- Bewoners op het spoor zetten en ondersteunen van het nemen van eigen initiatieven.
- Ondersteuningsmogelijkheden (evt. subsidie) kenbaar maken en verbindingen tot stand brengen.
- Buigen van negatief gevoel naar perspectiefrijk met name door ambitie versterken Geitenkamp.
- Op initiatief van het bewonersoverleg Geitenkamp meer inzet van wijkbewoners op bouwspeelplaats de Rommelkist in plaats van professionals.
- Voortzetten Aanpak Vreedzame Wijk in Geitenkamp wat vanuit de scholen is geïnitieerd.

Noord Oost Klimaat Bestendig

De opmerkingen over de buitenruimte gaan over vergroening in de wijk, energiezuinige wijk, prettig leefklimaat (geen wateroverlast) en over de inzet van de bewoners zelf.

Groen is welzijn. Een sterke relatie is hier te zien met het thema betrokken burgerschap / samenleven in de wijk.

Gezocht wordt naar een wijze waarop mensen zelf de omgeving kunnen invullen met ondersteuning van de gemeente. Het gaat ook om het geschikt maken van de oevers van het beekdal voor wateroverlast, tuinieren of stadslandbouw; en extra aandacht voor de 'groene hoofdstructuur', het openstellen van privéterreinen. Bewoners willen het organiseren, waarbij de gemeente faciliteert.

In de wijk Noord Oost zijn diverse werkgroepen bezig met initiatieven zoals het vergroenen van de buitenruimte, energiezuinige wijk en beperken wateroverlast.

- Initiatieven van bewoners worden daar waar nodig ondersteund en in verbinding gebracht (en brengen) met professionals (o.a. vakafdelingen). De verschillende actieve bewonersgroepen zijn weergegeven in bijlage 2.
- Initiatiefgroep Beek op de Paasberg. Zij zetten zich in voor fysieke en functionele kwaliteitsverbetering van de Paasbergbeek/Beekdal. Concreet betekent dit herstel natuurlijke waterhuishouding en daarbij behorende natuur- en biodiversiteitontwikkeling, versterking landschappelijke samenhang beekdal en transformatie huidige, beperkte functionaliteit (scholen en sportclubs) naar een 'open' multifunctionaliteit o.a. door verduurzaming groene ruimte via ontwikkeling verbindend groen ('ontstening', ontwikkeling stadslandbouw & educatief groen, groen wijkondernemerschap, etc.).
- Uitvoering het stedelijk project Riolerings in de Geitenkamp met als doel vervanging oude riolering en betere waterafvoer ter voorkoming wateroverlast in Arnhem-Noord. Vanuit het project worden bewoners en kinderen betrokken rondom het thema wateroverlast en de inrichting.
- 21 maart 2017 wordt een thema avond georganiseerd over bewustwording van veranderingen in het leefklimaat en het uitwisselen van ideeën in samenwerking met Platform Arnhem Klimaat Bestendig, Lefarwest en bewoners die initiatieven ontplooiën voor een beter leefklimaat uit de wijken Geitenkamp, Paasberg en Molenbeke. Wat kan de bewoner zelf doen?

Herstructureren Velperweg

Door Velperweg Noord en omgeving loopt de uitvalsweg Velperweg. Deze weg is al eerder gedeeltelijk opgeknapt. Nu de aanpak van de andere helft van deze weg naar achteren is verschoven, is het van belang dat bewoners tijdig en regelmatig worden geïnformeerd en betrokken zijn.

Wat langzaam verkeer betreft komt de vraag uit de wijk om te zorgen voor faciliteiten voor voetgangers en fietsers op de Velperweg en bij het Station Velperpoort.

- Gesprek met opdrachtgever is gevoerd om de bewoners en de bewonersgroep Velperweg en omgeving in vizier te brengen in verband met communicatie over het project (ook bij uitstel) en het meenemen van punten voor programma van eisen alvorens er een schetsontwerp wordt gemaakt.

Verkeer, parkeren en parkeernorm

Belangrijk aandachtspunt is de afwikkeling van verkeer: rondom de Weg achter het Bos, de verbinding van Saksen Weimar op de stad, fietsknelpunt Rosendaalseweg aansluiting Monnikensteeg en aanpak van hard rijden op de Bronbeeklaan door politie. Parkeeroverlast vanwege de grote attracties, Rijnstate in het noorden van Noord Oost en nabij het centrum. Men mist verkeersvisies/-plannen: de aandacht voor de gevolgen voor de wijk Noord Oost.

- In samenwerking met de Werkgroep verkeer van Alteveer-Cranenveld en de gemeente wordt voor deze wijk een verkeerbeheerplan opgesteld. Het resultaat is een overzicht van verkeersknelpunten en parkeeroverlast, waarbij inzichtelijk is gemaakt wat oplossingsrichtingen en kosten zijn. Overleg met gemeente zal bepalen wanneer wat uitgevoerd kan worden of niet (waar laten we iets en waar doen we iets wel).
- In gesprek met bewoners van de Saksen Weimar en Monnikenhuizen zijn een aantal verkeersknelpunten besproken. In overleg wordt bepaald wat wel en wat niet kan, en waar werk met werk valt te maken.
- Bewoners van de Paasberg leggen contact met de wijkagent in zake snelheid Bronbeeklaan.

- Afronding van openstaande wijkactiepunten die intern zijn blijven liggen, zie bijlage 2. In samenwerking met de werkgroepen werken aan de uitvoering van een gedragen voorstel ter uitvoering.

5 Vervolg

Deze wijkambities zijn het toetsingskader voor de inzet van de gemeente in de wijk. De wijkambities spelen een belangrijke rol bij de bepaling van wat de gemeente, binnen haar rol, het jaar en komende jaren in de wijk gaat doen. Op basis van de behoefte van de wijk, financiële mogelijkheden en beperkingen (bezuinigingen) en de prioriteiten van het college worden keuzes gemaakt waarmee we de komende tijd aan de slag gaan. Wat doen we wel, en waar kan het minder!

Wanneer de perspectiefnota is vastgesteld worden de wijkambities vertaald naar een begroting. Intussen wordt er samen met bewoners gewerkt aan de ambities voor 2018 en wijkactiepunten. Bij de verdeling van het geld kijken we naar waar meer moet en waar het minder kan. De wijkbegrotingen zijn onderdeel van de algemene begroting van de gemeente, die in het najaar in de gemeenteraad wordt behandeld en vastgesteld.

De aanpak van belangrijke of urgente onderwerpen, die niet beschouwd worden als 'regulier werk', worden meegenomen in de opdrachten aan de gemeentelijk organisatie en de meerjarenprogrammabegroting. De wijkmanagers maken concrete afspraken (opdrachten) met de betrokken vakafdelingen over de inzet van menskracht en middelen. Daar waar bewoners zelf ideeën en projecten op willen pakken in de wijk, geeft de gemeente ruimte aan eigen initiatief, ondersteuning of middelen via het bewonersbudget en de burgerkrachtregeling.

Bijlage 2 Wijkactieplannen Noord Oost

Stand van zaken wijkactieplannen d.d. 3 maart 2017

WAP Geitenkamp, Monninkhuizen, Arnhemse allee, Sasken Weimar

Actiepunt	Trekker	Doelstelling/resultaat
Jong en oud	Bewonersoverleg	Wijkbewoners helpen elkaar, jong en oud: boodschappen doen voor ouderen, jongeren ondersteunen bij kinder-activiteiten, vraag en aanbod bij elkaar brengen Vooralsnog laten we dit liggen.
Gezond leven	Bewonersoverleg	We stimuleren gezonde activiteiten op het gebied van beweging en voeding en leggen verbindingen tussen deze activiteiten Op dit moment wordt gezocht naar een student die dit kan onderzoeken voor haar/zijn voor eindschrijving. Ideeën zijn: aanhaken bij initiatieven sportbedrijf Arnhem, fruit i.p.v. snoep, watertappunt ook bij witte school en project gezonde wijk.
Vreedzame wijk	Bewonersoverleg	We zorgen voor een eenduidig en kansrijk opvoedkundig klimaat in de wijk, door inzet van de methode Vreedzame Wijk en Vreedzame School. Het doel is versterken van de wijk Geitenkamp. Het project vreedzame wijk is gestart in 2015. De opbouwwerker is de trekker. Via project worden activiteiten uitgerold over de vier jaargetijden.
Opvoeding	Paul Nuiver en Dirk Jan Riphagen	Er komen voor (alleenstaande-) ouders meer mogelijkheden voor ondersteuning bij de opvoeding. Met behulp van een student met als afstudeeropdracht pedagogiek willen we een plan opstellen hoe we dit probleem kunnen aanpakken samen met elkaar.

Werken en ondernemen Het marktplaats nieuw leven inblazen	Jan Lareman	Het marktplaats nieuw leven inblazen als het kloppend hart van de wijk, met meer voorzieningen. De 'authentieke Geitenkamper' met een doorgaans laag besteedbaar inkomen kan zijn boodschappen doen in een prettige dorpsachtige sfeer. Het plein is aantrekkelijk de bewoners van de geitenkamp en daarbuiten door zijn speciale karakter en duidelijke identiteit.
		Samen met de gemeente, coöperaties en ondernemers zijn we in gesprek over een visie op het marktplaats (hoe versterken we het marktplaats) en over het creëren van een mooie ontmoetingsplaats.
Leefbaarheid mix en een betere spreiding van huur- en koopwoningen	Bewonersoverleg	We willen een gezonde mix en een betere spreiding van huur- en koopwoningen in diverse prijsklassen in de wijk De verandering in de wet maakt dat coöperaties alleen sociale woningbouw mogen bouwen. Dit betekent dat dit punt voor ons buiten onze scoop ligt, het is politieke keuze.
Samenwerking in de wijk	Bewonersoverleg	We willen meer verbindingen gaan leggen tussen de diverse organisaties en activiteiten in de wijk om te komen tot meer samenwerking We gaan dit koppelen aan initiatief Arnhemse uitdaging om te verbinden en te ondersteunen.
Cultuur stimuleren de culturele initiatieven van wijkbewoners en ondersteunen	Bewonersoverleg	We stimuleren de culturele initiatieven van wijkbewoners en ondersteunen deze Bewoners attenderen op de verschillende subsidies die hiervoor lopen. Vanuit de gemeente is er gemeentebreed actie gezet in ondersteuning bij aanvragen van subsidie (duo....) voor subsidie Burgerkracht en middels subsidiebureau.
Speelgelegenheid Uitdagende speelplekken in de wijk, met minder zwerfval en hondenpoep en daar waar nodig up to date maken	Bewonersoverleg	We willen dat de speelplekken in de wijk uitdagend zijn voor kinderen, met minder zwerfval en hondenpoep en daar waar nodig up to date maken. We beginnen met het maken van inventarisatie van slechte speelplekken? We willen de wijk hoedenpoep vrij hebben. Hoe maken we hondenbezitters bewust van het probleem? Het moet vanzelfsprekend zijn dat je de poep van je hond zelf opruimt.

WAP Cranevelt en Alteveer

Actiepunten	Trekker	Resultaat/doelstelling
Verkeer: Oversteekplaats aanleggen Schelmseweg	Werkgroep Verkeer	De opdracht aan de gemeente ter uitvoering is in april 2015 weggezet. Het ontwerp ligt klaar. Gekeken wordt of het aansluit en er draagvlak voor is, zodat het plan uitgevoerd kan worden in 2017.
Verkeer	Werkgroep Verkeer	Er komt een onafhankelijk onderzoek naar de verkeerssituaties in de wijk. Waar zitten de knelpunten. Er wordt een raming gemaakt van kosten zodat we weten wat het kost
Verbeteren zicht rotonde Schelmseweg (Chinese Muur)		en meenemen. Overleg met gemeente zal bepalen wanneer wat uitgevoerd kan worden.
Verkeer Kluizeweg	Werkgroep Verkeer	Ouders en Wijkraad maken zich zorgen om de wirwar van voetgangers, fietsers en auto's die zich door elkaar heen bewegen rondom de scholen. Zorgt voor onveilige situaties. Er komt een onafhankelijk onderzoek naar de verkeerssituaties in de wijk. Waar zitten de knelpunten. Er wordt een raming gemaakt van kosten zodat we weten wat het kost en meenemen. Overleg met gemeente zal bepalen wanneer wat uitgevoerd kan worden.
Verkeer Stoepen verbreden; Verkeersveiligheid rondom scholen.	Werkgroep Verkeer	Na gereedkomen BGB zijn stoepen te smal voor bewoners met rollator, kindwagen en voor invaliden Er komt een onafhankelijk onderzoek naar de verkeerssituaties in de wijk. Waar zitten de knelpunten. Er wordt een raming gemaakt van kosten zodat we weten wat het kost en meenemen. Overleg met gemeente zal bepalen wanneer wat uitgevoerd kan worden.
Verkeer Eenheid brengen in bestrating ventweg langs Cattepoelseweg	Werkgroep Verkeer	Ventweg is beklinterd; gerealiseerd

Participatie in de wijk	Wijkraad	Klussendienst voor ouderen, vervoer voor ouderen, mobiliteit en versterken van de sociale samenhang. Hoe kan dit gerealiseerd worden?
Duurzame energie opwekken	Werkgroep Duurzaamheid	Plaatsen van zonnepanelen op grote gebouwen in de wijk (b.v. Rijnstate). Verduurzamen van de wijk door onderzoek, energiebewustwording van de bewoners. Onderzoek naar een energie-autonome buurt. Op dit moment in gesprek over aanpak met gemeente Arnhem (Marc van der Burcht)
Verkeer De verkeersveiligheid in de wijk onderzoeken	Werkgroep Verkeer	Met name bij gevaarlijke kruisingen en een aanvang maken met de uitvoering daarvan Er komt een onafhankelijk onderzoek naar de verkeerssituaties in de wijk. Waar zitten de knelpunten. Er wordt een raming gemaakt van kosten zodat we weten wat het kost
		en meenemen. Overleg met gemeente zal bepalen wanneer wat uitgevoerd kan worden.
Groene Wijk De groene initiatieven in de wijk inventariseren,	Werkgroep Altegroen	Komen tot een groenvisie voor de langere termijn en overgaan tot uitvoering daarvan Doel is uitbrengen van een visiedocument op het groen. Bespreken van en discussiëren over de inhoud met bewoners, ondernemers en gemeente, leidend tot kwaliteitsverbeteringen in lopende projecten en het initiëren van nieuwe projecten ter verbetering van de openbare ruimte. Op dit wordt binnen de wijk onderzocht of hieraan nog behoefte is om dit op te pakken.
Duurzame wijk Doel is dat de wijk de komende twee jaar 10% energiezuiniger gaat worden.	Werkgroep	D.m.v. een wedstrijd welke straat is het meest energiezuinig? Waardoor bewoners zich bewust worden van hun energiegebruik. Opslaan van hemelwater en de mogelijkheden onderzoeken dit om te zetten in energie. Verduurzamen van de wijk door onderzoek, energiebewustwording van de bewoners. Onderzoek naar een energie-autonome buurt. Op dit moment in gesprek over aanpak met gemeente Arnhem (Marc van der Burcht)
Ontmoetingsplek	Lieke en Louis	Een ontmoetingsplek in den brede zin van het woord; koffiehoeke, lunchmogelijkheden, eetcafé, meetingpoint in de wijk. De bewoners die hiervoor ideeën hebben ingediend bij elkaar brengen om er een initiatief van te maken. Onderzocht wordt welke locatie en de kosten voor het opknappen ruimte. Financiering wordt gezocht uit subsidies en wellicht van de verhuurder.

Digitale ontmoeting in de wijk	Wijkraad	Vraag en aanbod via internet en/of buurt-app. Bewoners wisselen diensten en talenten uit, men weet elkaar te vinden Veel bewoners hebben zich aangesloten op de app Nextdoor
Outdoor fitness	Wijkraad	Opzetten van een Outdoorfitnessroute voor alle leeftijden. Gerealiseerd
Entree Recreatiezaal Craneveer	Wijkvereniging	De toegang tot het gebouw vanaf de Viottastraat wordt duidelijker aangegeven

WAP Velperweg en omgeving

Actiepunt	Trekker	Doelstelling/Resultaat
Veilige oversteek Prümelaan- Verlengde Prümelaan	Werkgroep Verkeer en Veiligheid	Oversteek Huygenslaan ter hoogte van Prümelaan is onveilig. Vluchtheuvels in de middenberm aanpassen zodat je beter kunt oversteken. Belijning en bebording aanbrengen/aanpassen. De opdracht aan de gemeente ter uitvoering is in april 2015 weggezet. Er ligt een schetsontwerp die met omwonenden wordt besproken waarna tot uitvoering kan worden overgegaan.
Laden/lossen Jumbo onveilig Het laden en lossen aan de Roosendaalseweg leidt tot onoverzichtelijke situaties voor verkeer komend uit de zijstraat.	Werkgroep Verkeer en Veiligheid	Het laden en lossen aan de Roosendaalseweg leidt tot onoverzichtelijke situaties voor verkeer komend uit de zijstraat. Laden en lossen strook aanpassen of goede spiegels plaatsen. De opdracht aan de gemeente ter uitvoering is in april 2015 weggezet. In 2016 is er een spiegel geplaatst om dit probleem voorlopig te dekken, deze situatie is nog niet veilig genoeg. Er ligt nu een schetsontwerp waarbij de laadruimte van de vrachtwagen wordt verschoven. Na overleg in de werkgroep en omwonend, en zeker te weten of de Jumbo niet verhuist, kan tot uitvoering worden overgegaan.
Wateroverlast in Molenbeke Verbeteren van hemelwaterafvoer.	Werkgroep Water	Verbeteren van hemelwaterafvoer: d.m.v. goten over de straat richting vijver en beek en verbeteren drainage trapveldje Samen met de gemeente is een inventarisatie gemaakt in 2014 van knelpunten wateroverlast en van noodzakelijke maatregelen. Helaas is geen enkel voorstel overgenomen door het College. Het College gaat er vanuit dat door het groot onderhoud aan wegen en rioleringen het problemen binnen 30 jaar grotendeels is opgelost. De gemeente voert en heeft verschillende projecten uitgevoerd die overlast in de wijk verminderen (afkoppelen hemelwater Alteveer, idem Geitenkamp). We zijn en blijven in gesprek met de gemeente hierover en kijken ook welke maatregelen buurtbewoners zelf kunnen doen.
Groene wijk (Molenbeke)		De wijk met diverse soorten groen verrijken (boomgaard, bollen in park, verticale beplanting, planten in boomspiegels, hagen planten en ophangen nestgelegenheid

Wijktuin/stadslandbouw (Paasberg)	Wergroep Stadslandsbouw	Het doel is een groene buurttuin met stadslandbouw met een pluktuin en waterspeelplaats.
		Het is een moeilijk project i.v.m. verschillende spelers. Gronduitwisseling blijkt niet mogelijk niet mogelijk. I.s.m. de gemeente (Henk Wentink) zijn we op onderzoek welke plek in de openbare ruimte mogelijk is, of plek van gemeente mogelijk is.
Verkeer (Paasberg) Snelheidsbeperking P.C. Hooftstraat/Vondellaan en verkeerssituatie Travoplein		Snelheidsbeperking P.C. Hooftstraat/Vondellaan en verkeerssituatie Travoplein Dit is in BGB (groot onderhoud) meegenomen.
Parkeren in Plattenburg Parkeerdruk in de hele wijk	Wergroep	Er is sprake van parkeerdruk in de hele wijk. Samen met de gemeente willen we onderzoek doen om tot oplossingen te komen. Via BGB zijn er een aantal parkeerplaatsen extra gerealiseerd. Dit is nog niet naar tevredenheid, maar er is qua ruimte niet meer mogelijk. Het probleem overlast parkeerdruk en parkeernorm blijft.
Doorloop Velperweg - Oude Velperweg		Gewenst is het aanbrengen van verlichting bij het olifantenpad. Hondenpoep.
Speeltuin Angerenstein	Wergroep Park Angerenstein	Verbeteren van de speeltuin met een schommel voor de wat oudere jeugd en een duikelrek
Verbeteren trapveldje (Angerenstein)	Wergroep Park Angerenstein	Opknapbeurt voor het hele veld, bestrating basketbalveld, aanpak drainage
Snelheid Bronkbeeklaan	Wergroep	Blijvend probleem is de overtreding van de 30km norm. Met adviezen uit het onafhankelijke verkeerskundig onderzoek (WAP 2015) willen we komen tot snelheid beperkende maatregelen gemeente. In samenspraak met de gemeente wordt er ieder jaar een matrixbord geplaatst. Wij leggen contact met politie voor optreden (lik op stuk) bij te hard rijden.
Twee verkeersdisplays voor de wijk	Wergroep	Voor de hele wijk regelen dat er twee verkeersdisplays 30-km (u rijdt te hard) komen, die flexibel kunnen worden ingezet, mogelijk op zonne-energie. De kosten hiervan zijn 5.000 euro per stuk. Hiervoor zijn geen middelen gereserveerd.

Presikhaaf

Wijkprogramma Presikhaaf 2018

Wijkprogramma Presikhaaf

Kenmerken van de wijk

Presikhaaf is een wijk met een grote verscheidenheid en diversiteit. De buurten in Presikhaaf; PI, PII, PIII (samen Presikhaaf West) en Elsweide en Over het Lange Water (samen Presikhaaf Oost) verschillen sterk van elkaar. Zowel qua leeftijdsopbouw, afkomst en het gemiddeld besteedbaar inkomen. Dat betekent ook dat elke buurt zijn eigen parels en aandachtspunten heeft.

Presikhaaf Oost

Elsweide is een rustige buurt met veel senioren, weinig kinderen en met een gemiddeld hoog besteedbaar inkomen. Er staan hier vooral koopwoningen en er is grote sociale cohesie. De aandachtspunten die hier liggen zijn vooral toekomstgericht. Gezien de leeftijdsopbouw van de wijk is te verwachten dat binnen een aantal jaren een flinke verjonging gaat plaatsvinden. Hierdoor zal aan de ene kant de behoefte aan speelmogelijkheden voor kinderen toenemen en is aan de andere kant het levensloopbestendig maken van woningen voor ouderen een thema.

De buurt Over het Lange Water is een hele "gemiddelde" wijk. Dat geldt voor de leeftijdsopbouw, etnische afkomst en het besteedbaar inkomen maar ook voor de tevredenheid van bewoners met de kwaliteit van hun woonomgeving. De sociale cohesie verschilt van straat tot straat. Buurtcentrum de Oosthof met het daar naastgelegen park Kinderkamp is een ontmoetingsplek voor buurtbewoners. Het park en het buurtcentrum zijn door een actieve bewonersgroep in beheer genomen en dient als werk-leerplaats.

Presikhaaf West

Er is de laatste jaren veel geïnvesteerd in nieuwbouw in PI en P2 en renovatie in P3. Deels is dit nog in uitvoering. De woningen zien er steeds beter uit en het aanzicht van de wijk is verbeterd. Wel is in PI en P2 de sociale structuur voor een groot deel verdwenen. Een andere keerzijde van de nieuwbouw is dat er weinig openbare ruimte is, weinig groen en weinig plekken die uitnodigen tot spelen en ontmoeten. P2 en P3 kennen veel sociale woningbouw. Hierdoor trekken relatief veel bewoners met een laag inkomen naar deze gedeelten van de wijk. Dit leidt tot een concentratie van mensen met meerdere problemen die ondersteuning nodig hebben van het sociaal wijkteam of andere instanties. Het gaat dan om schuldenproblematiek, opvoedondersteuning, (taal)achterstanden bij kinderen etc.

In heel Presikhaaf West woont een relatief hoog aandeel migranten met een niet-westerse achtergrond. De verschillende culturele achtergronden in de wijk leiden over het algemeen niet tot problemen. Tegelijk zien we wel dat de verschillende bevolkingsgroepen min of meer langs elkaar heen leven. Het "elkaar niet kennen" en de taalbarrière maken dat er weinig sociale cohesie is. Er zijn ook niet in alle buurten bewonersgroepen actief. De sociale en culturele achtergrond van de bewoners leidt ertoe dat op het kindcentrum de Werf, gevestigd is in het MFC, steeds meer kinderen uit de minder kansrijke gezinnen komen. We zien ook een trek van Nederlandse kinderen en kinderen van hoger opgeleide

ouders met een niet-westerse achtergrond naar andere basisscholen en kinderopvang in de wijk of zelfs buiten de wijk.

Route naar wijkplan

Het wijkteam heeft voor haar wijkprogramma gebruik gemaakt van het wijkactieplan dat in 2016 was opgesteld en de wijkvisie Presikhaaf 2015. Het plan bouwt daar op voort. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met individuele wijkbewoners, bewonersgroepen en ondernemers. We hebben input gevraagd van de leden van het digipanel die in Presikhaaf wonen en hebben de kennis en ervaringen van professionals in de wijk en binnen de gemeente opgehaald. Dit alles hebben we naast de feiten en cijfers gelegd die bij de gemeente bekend zijn. Dit heeft geleid tot de hoofdthema's voor Presikhaaf die we hieronder beschreven hebben. Maar we moeten wel bedenken dat het wijkgericht werken een continu en dynamisch proces. Op basis van wat we nu gehoord en gezien hebben zijn dit de belangrijkste zaken maar we willen vooral ook flexibel blijven en blijven inspelen op ontwikkelingen die zich in Presikhaaf voordoen. Daarvoor is nodig dat we steeds in contact blijven met bewoners en instellingen. Alleen zo kunnen we gezamenlijk de goede dingen in Presikhaaf doen.

Hoofdthema's voor Presikhaaf voor de komende jaren

Samenleven en ontmoeten, investeren in ontmoetingsplekken

Voor de toekomst van Presikhaaf is het belangrijk dat de sociale cohesie in Presikhaaf wordt vergroot. Dat is geen doel op zich maar heeft een uitwerking op veel andere levensdomeinen. Er zijn delen van Presikhaaf waar bewoners weinig contact maken en delen waar deelname aan het maatschappelijk leven beperkt is. Hierdoor is er (te) weinig wederzijds begrip tussen mensen, leeftijden en culturen. Door de randvoorwaarden te scheppen zodat mensen elkaar ontmoeten en samen activiteiten in de buurt kunnen ondernemen wordt de sociale cohesie bevordert en weten mensen zich gezien en gekend. Voor veel Presikhaafers is een andere buurt of wijk al ver weg. Vooral in Presikhaaf West wordt zo'n ontmoetingsplek gemist.

We willen investeren in de mogelijkheden voor bewoners om elkaar te ontmoeten en zelf activiteiten te organiseren. Een buurthuis speelt hierin een belangrijk rol. Het pand "de Overkant" in Presikhaaf West is een plek die de potentie heeft om een ontmoetingsplek voor de buurt te worden en bewoners zouden graag zien dat dit pand beschikbaar komt voor de buurt. Op dit moment is Rijnstad eigenaar van dit pand en dat staat de ontwikkeling als buurthuis in de weg. Wij zijn van plan dit aan te kopen en de bewoners de mogelijkheid te bieden om van dit pand hun buurthuis te maken met activiteiten van en voor bewoners. We gaan de bewoners hierbij ondersteunen, samen met de dans- en muziekschool El Ele die nu het pand gebruikt en met de actieve bewoners die al de nodige ervaringen hebben opgedaan bij de Oosthof. Het MFC, dat naast de schoolactiviteiten nu vooral voor ondersteunende activiteiten wordt gebruikt, willen we samen met de partners die hier nu actief zijn, laten uitgroeien naar een plek die voor alle bewoners een aantrekkelijke functie vervult.

Samenhang binnen het sociaal maatschappelijk domein

Gezien de bevolkingssamenstelling van de wijk hebben veel mensen op een of meerdere leefgebieden hulp en ondersteuning nodig. Voor een deel gaat het om persoonlijk problemen en voor een deel gaat het om voorzieningen/activiteiten waardoor bewoners zich meer kunnen ontwikkelen, maatschappelijk actief zijn en deel uitmaken van een netwerk. Veel activiteiten zijn op deze vormen van ondersteuning gericht maar vaak lijkt de samenhang te ontbreken. Naast het sociaal wijkteam zijn veel partners, organisaties, vrijwilligers en stichtingen actief met ondersteunende activiteiten of voorzieningen op het gebied van taal, opvoeden, hulp bij formulieren etc. Tegelijk zien we dat elke organisatie dit vanuit zijn eigen visie en koker aanbiedt. Er is geen sprake van een samenhangend pakket of van een goede samenwerking. En voor zowel de organisaties als voor de bewoners is niet duidelijk wat er aan ondersteuning en activiteiten geboden wordt. Soms is men niet op de hoogte van elkaars mogelijkheden en vindt geen goede doorverwijzing plaats.

We gaan met de organisaties aan de slag om vanuit een eenduidige visie en vanuit de behoefte van bewoners een samenhangend pakket aan ondersteuningsmogelijkheden te bieden en zichtbaar te maken in de wijk.

Specifieke speerpunten in het sociaal maatschappelijk domein

Op een aantal onderwerpen gaan we Presikhaaf specifiek inzetten:

- *Schulden*: Presikhaaf is mede vanwege de schuldenproblematiek die hier speelt proeftuin voor vroegsignalering bij schulden.
- *Achterstanden bij kinderen*: een hoog percentage jonge kinderen heeft een achterstand als ze naar school gaan. Die achterstanden zijn divers. Er wordt al veel ondersteuning geboden om achterstanden te voorkomen of aan te pakken via de voorschoolse educatie. Met de professionals (in- en extern) gaan we onderzoeken of nog meer kan worden gedaan om achterstanden bij jonge kinderen te voorkomen of zo vroeg mogelijk aan te pakken en - *Integrale aanpak op problemen*. De werkloosheid in met name Presikhaaf West is hoger dan gemiddeld in Arnhem. Veel mensen zitten in de bijstand en hebben daarnaast een scala aan problemen. Het sociaal wijkteam kijkt al integraal naar de verschillende leefdomeinen en maakt met de bewoners een plan daarvoor. Het domein van Werk en inkomen is echter nog losgekoppeld van het werkgebied van het sociaal wijkteam.

We willen toe naar een integrale aanpak waarbij de bewoner centraal staat en inkomen en werk(toeleiding) dus geen apart spoor is. Speciale aandacht gaat uit naar de bewoners waarvoor werk niet de eerste optie is maar waarvoor deelname aan het maatschappelijk leven wel heel belangrijk is.

Structureel aanbod sport en spelen

Veel bewoners hebben weinig beeld van de mogelijkheden om te sporten, spelen en bewegen in Presikhaaf. Verder is in P1 en P2 de ruimte voor spelen en bewegen verminderd. In verhouding is het aantal bewoners wat gebruik maakt van sportfaciliteiten laag (11% minder dan het stadsgemiddelde). Ook is voor veel kinderen het lid worden van een sportvereniging een te hoge drempel. In de meeste buurten is weinig tot geen structureel aanbod van georganiseerde spel- en beweegactiviteiten voor kinderen. Deze worden ook niet gekoppeld aan sociale activiteiten op het vlak van participatie en

ontmoeten. Veel professionals in de wijk zien hierin kansen, met name voor kwetsbare groepen.

Samen met sportbedrijf en sport- en kinderwerk in de wijk gaan we na wat de mogelijkheden hiervoor zijn.

In de wijk leeft de behoefte aan een grote speelplek zoals "de leuke linde" in Klarendal. Het gesprek hierover met de wijk en wat dit dan voor andere speelplekken zou betekenen moet nog worden gevoerd en gaan we aan.

Tegengaan verloedering en grensoverschrijdend gedrag

Een probleem dat bewoners in Presikhaaf echt aan het hart gaat is de verloedering van de woonomgeving door zwerfvuil en het dumpen van afval naast de containers. En met de invoer van het omgekeerd inzamelen en diftar verwachten veel bewoners dat dit probleem toeneemt. In Presikhaaf betaalt nu een aanzienlijk percentage van de bewoners niets voor hun afval. Naast het dumpen van afval ergeren bewoners zich ook aan ander onaangepast gedrag zoals veel te hard rijden, parkeren op stoepen etc

Aanpak van verloedering en asociaal gedrag is maatwerk en vraagt een lange adem en een goede samenwerking tussen bewoners en professionals

Wij gaan dit onderwerp samen met bewoners oppakken en we starten met de zogenaamde hotspots. We verwachten daarin ook een duidelijke rol van bewoners en investeren daarin.

Maar we kunnen alleen wat van bewoners verwachten als de overheid ook optreedt bij grensoverschrijdend gedrag. We zijn daarin gelijkwaardige partners.

De capaciteit voor toezicht en handhaving is gering. Met de verbetering van de samenwerking tussen partners zoals woningbouwcorporaties, boa's en wijkagenten kan zeker winst worden geboekt. Als extra toezicht van professionals nodig blijkt te zijn gaan we daarvoor geld vrijmaken.

Aanpak verkeersonveilige situaties

Verkeer is een thema dat veel bewoners belangrijk vinden omdat het dicht bij hun leefwereld ligt. Naast een aantal kleinere zaken die snel opgelost kunnen worden speelt vooral de verkeerssnelheid en -veiligheid op de Middachtensingel en het vervoer van kinderen met busjes naar scholen voor het speciaal onderwijs aan de locatie Kinderkamp. We gaan op de Middachtensingel verkeersremmende maatregelen treffen. Scenario's daarvoor worden samen met bewoners uitgewerkt en besproken.

De situatie met de busjes rondom de scholen zal op langere termijn verbeterd worden door nieuwbouw en herinrichting van de directe omgeving. Maar ook voor de korte termijn kijken we of we door wat eenvoudige aanpassingen en inzet van handhaving de situatie kunnen verbeteren.

Kansen rond winkelcentrum pakken

Het winkelcentrum krijgt de komende jaren een facelift en de bewoners ervaren dit als een positieve ontwikkeling. Het kan hun wijk weer meer allure en uitstraling geven. Ook het

opknappen en ombouwen van de oude RWS toren naar studentenhuisvesting wordt als een positieve ontwikkeling ervaren.

Naast de renovatie van het winkelcentrum wordt ook de verkeersafwikkeling deels aangepast en zijn er kansen om de openbare ruimte rondom het winkelcentrum te verbeteren. We denken dat het project kansen biedt voor het aantrekkelijker maken van de openbare ruimte en daarmee ook voor de leefomgeving. We willen samen met de projectleider en Wereldhave de betrokkenheid en het meedenken van de bewoners bij al deze ontwikkelingen stimuleren om de kansen die zich voordoen ook te pakken. Het doel is dat de wijk trots is op haar nieuwe winkelcentrum en de omwonenden van het winkelcentrum de directe leefomgeving positiever waarderen.

Wijkcommunicatie en presentatie

Er gebeurt heel veel in Presikhaaf. Instellingen, stichtingen, gemeente, zelfstandige professionals en heel veel vrijwilligers zetten zich hier dag in dag uit voor in. Er is echter geen overzicht van dit bruisende Presikhaaf. Het is niet duidelijk waar de informatie te vinden is of bij wie je terecht kunt voor wat. Ook is informatie die men vindt vaak niet actueel. Het sociale wijkteam merkt dat het bewoners beperkt stappen zetten om te participeren en/of moeilijk de goede plek te vinden voor voorliggende voorzieningen of ondersteuning. Het bewonersoverleg Wijkplatform Presikhaaf heeft van de gemeente van oudsher de opdracht om te zorgen voor brede communicatie met wijkbewoners. Daarvoor hebben zij de wijkkrant en de wijkwebsite georganiseerd. Zij zijn afhankelijk van anderen voor de inhoud van hun communicatiemiddelen. Die 'anderen' (instellingen, stichtingen, organisaties werkzaam in de wijk) hebben veel minder een expliciete opdracht om op vaste wijkmedia te communiceren.

Samen met bewoners gaan we na hoe ze te bereiken en te betrekken zijn. Vervolgens gaan we bepalen hoe de communicatie in de wijk ingericht wordt en gaan we dit gezamenlijk organiseren.

CSA

Centrum - Spijkerkwartier - Arnhemse Broek

Het stadsdeel CSA beslaat drie wijken; het Centrum, Spijkerkwartier en het Arnhemse Broek die elk haar eigen specifieke dynamiek kent. Het verschil tussen de wijken is groot en dat vergt een gerichte werkwijze dat zich kenmerkt door samenwerking en verbinding, maar vooral ook door te 'doen!' Bewoners waarderen hun eigen buurt over het algemeen positief, maar weten heel goed wat nog aandacht nodig heeft. Het team leefomgeving heeft samen met het sociale wijkteam informatie opgehaald uit de wijk. Soms door gesprekken te organiseren, maar ook de spontane ontmoetingen met bewoners, professionals en ondernemers. De input heeft geleid tot een aantal belangrijke focuspunten. Deze punten worden per wijk weergegeven op de focuskaarten. De wijkactieplannen van 2016 zijn hierbij integraal opgenomen. De wijkprofielen ondersteunen de focus vanuit Arnhem in cijfers. De focuskaarten geven richting aan de wijkprogramma's voor 2018.

Het Centrum is een wijk met veel diversiteit. De ontwikkelingen in de openbare ruimte door o.a. nieuwbouw en herinrichting geven nieuwe impulsen aan de binnenstad. De economie trekt ook aan en dat is goed voor de stad en economie. Maar naast winkelen en uitgaanspubliek heeft het Centrum ook haar bewoners die naast alle stedelijke ontwikkelingen wensen en ideeën hebben over de woon- en leefomgeving. Het verbinden van organisaties, ondernemers met bewoners biedt kansen. Innovatieve ideeën op het gebied van verduurzaming en vergroening leveren nieuwe mogelijkheden op in het Centrum. Daarnaast zijn schuldenproblematiek onder jongeren, het bestrijden van overlast en de bereikbaarheid voor het Centrum belangrijke onderwerpen voor de toekomst.

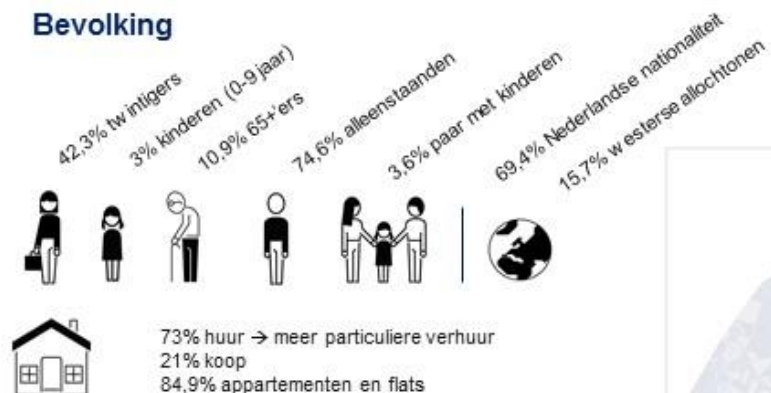
Het Arnhemse Broek is de afgelopen jaren enorm in ontwikkeling geweest door intensieve samenwerking met bewoners en organisaties in de wijk en een extra financiële impuls. Dit heeft geleid tot een prettig leefbare wijk waarbij de aandacht ligt om dit op peil te houden. De wijk is gemêleerd zowel op economisch als op cultureel vlak. In deze wijk is Rijnstad actief die activiteiten organiseert en verschillende groepen ondersteunt in onder andere het wijkcentrum de Symfonie. Uit de wijkgesprekken komt naar voren dat er een investering nodig is op kinderen en jongeren met focus op gezonde leefstijl en financiën. Daarnaast zijn schuldenproblematiek en werkloosheid belangrijke thema's in de wijk die worden aangepakt.

Het Spijkerkwartier kenmerkt zich door een groot aantal initiatieven die vanuit bewoners worden geïnitieerd en opgepakt op het gebied van: duurzaamheid, vergroening, parkeerplannen en wijk economie. Maar net als in andere wijken zijn er ook uitdagingen op sociaal en maatschappelijk vlak, waarbij de bewoners van de wijk, ondernemers en professionals in verbinding met elkaar verantwoordelijkheid nemen. Hiervoor heeft de wijk wél de ruimte nodig. In 2018 wordt er gewerkt aan gebieds- vernieuwing en grootonderhoud. De focus ligt hierbij o.a. op de Steenstraat en de omgeving Spoorhoek, waarbij de vernieuwing van het station Velperpoort een kans is om op een positieve manier met elkaar (wijk – ondernemers – professionals) de overlast aan te pakken.

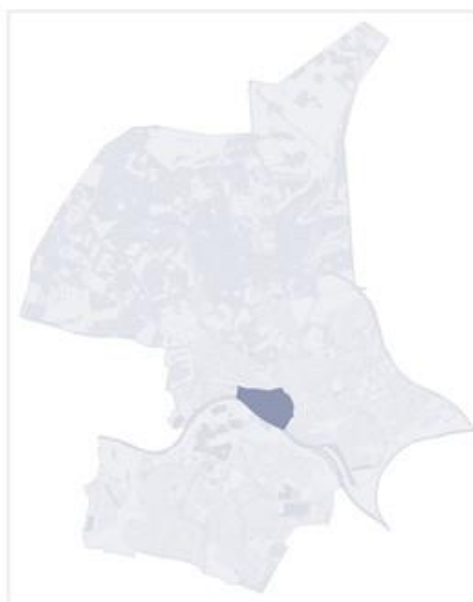
Wijkprofiel Centrum

Bevolking

Trends in de wijk Centrum

- Meer bewoners verwachten vooruitgang van de buurt.
- Particuliere verhuur neemt toe t.o.v. corporatiebezit.
- Meer bedrijfsvestigingen, maar minder banen.
- Meer huishoudens met lage inkomens.
- Meer mensen sporten.
- Gevoel van veiligheid stijgt.
- Daling medeverantwoordelijkheid voor leefbaarheid in de buurt.

Waardering kwaliteit binnenstad

Horeca

7,8

Culturele voorzieningen

7,4

323.000
bezoekers per
week in 2016

Sociaal Economisch

- In vergelijking met Arnhem:
- Meer schoolverzuim.
 - Meer onderwijsachterstand op basisscholen.
 - Meer vroegtijdige schoolverlaters.

- In vergelijking met Arnhem:
- Geregistreerde werkzoekenden gelijk.
 - PW-uitkeringen zijn relatief lager.
 - Instroom in schuldhulpverlening hoger.

Sociale Leefomgeving

- In vergelijking met Arnhem:
- Steun zorg van sociale omgeving lager.
 - Kan terecht bij buurtbewoners met hulpvragen lager.
 - Minder vrijwilligers en mantelzorgers.

- In vergelijking met Arnhem:
- Sociale cohesie en buurtkracht lager.

Fysieke Leefomgeving

- In vergelijking met Arnhem:
- Meer beleving buurtproblemen zoals verloedering en verschillende soorten overlast.

Wijkinitiatieven*

- Coehoorn centraal
- Vergroening De Doelenstraat
- Schaaktafels
- Prijsvraag Looijerstraat
- Hart van Hamelen
- Binnenstadsplein binnenstadsschool

* Een selectie.

Ontwikkelopgaven

- Verbinden en samenbrengen van bewoners, winkeliers, vastgoedeigenaren, organisaties en bezoekers in mogelijkheden en oplossingen.
- Inventariseren van vernieuwende initiatieven en oplossingen voor een groenere binnenstad samen met partners.
- Aanpak van onderwijsachterstanden op basisscholen, vroegtijdige schoolverlaters, etc.
- Stimuleren bekendheid Diftar in de binnenstad.

Sociaal Economisch

- Initiëren van een proces/werkwijze voor transformatie en intensivering van functies i.r.t. stem en belang van de omgeving.
- Ontsluiten van werk in o.a. de openbare ruimte voor mensen die 'iets te doen willen hebben' en/of opstap naar werk willen, zoals aanpak fietsoverlast, stadsdistributie, beheer Korenmarkt, beheer groen, etc.
- Versterken van het netwerk en de samenwerking bij participatieprojecten.
- Aanpak van jongvolwassenen/studenten met schulden.
- Aanpak van kwetsbare jongeren, begeleiden naar werk.

Sociale Leefomgeving

- Zichtbaar maken en versterken van aanwezige ontmoetingsplekken/buurtplekken voor bewoners.
- Creëren van kleinschalige plekken in de stedelijke openbare ruimte waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten; balans tussen stedelijke- en 'leefomgeving' openbare ruimte.
- Aanpak verschillende soorten overlast (drugoverlast, wildplassen, etc.). Bevorderen sociale veiligheid jongeren avond/nacht.
- Communicatie, zichtbaarheid, kennen en gekend worden faciliteren tussen organisaties, initiatieven bewoners.
- Programmering stedelijke evenementen 'aanvaardbaar' maken met wijk eigen activiteiten.

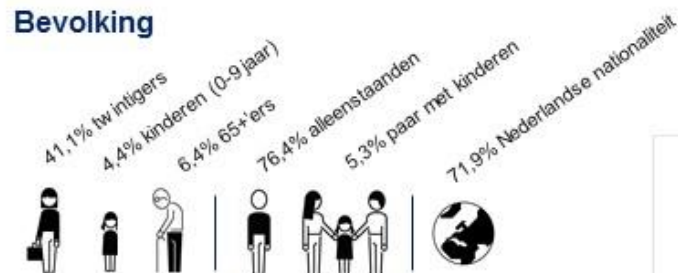
Fysieke Leefomgeving

Lopende initiatieven:

• Programma Binnenstad	• Bereikbaarheidsplan
• Herstructurering zuidelijke binnenstad	• Jansbeek
• Nieuwbouw Kerkplein	• Gele Rijdersplein
• Groenplan	• Korenkwartier
	• Herinrichting Roermondsplein
• Alternatief voor mens & milieuvriendelijk reinigingen.	
• Invloed en betrokkenheid van bewoners op stedelijke ontwikkelingen (waar wel en waar geen invloed).	

Wijkprofiel Spijkerkwartier

Bevolking

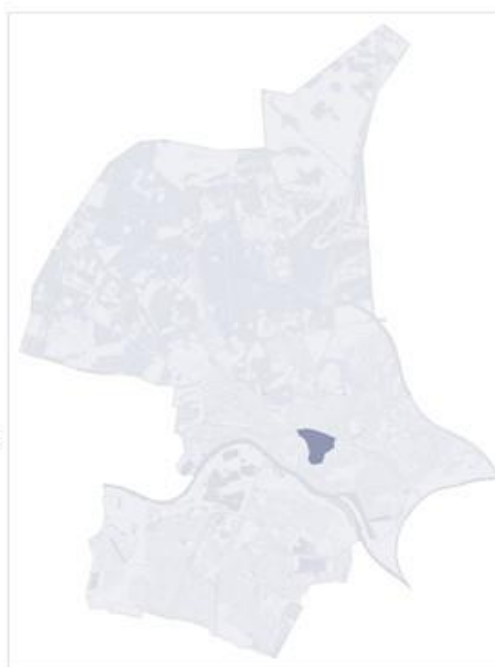
Trends in de wijk Spijkerkwartier

- Minder bewoners verwachten vooruitgang van de buurt, maar percentage ligt hoger dan gemiddeld in Arnhem.
- Daling voortijdig schoolverlaters.
- Meer bedrijfsvestigingen.
- Meer instroom schuldhulpaanvragen.
- Minder mensen sporten.
- Onveiligheidsgevoel is gedaald, maar neemt het laatste jaar weer toe.
- Kental sociale overlast stijgt.

Voorzieningen voor culturele activiteiten worden hoog beoordeeld.

De steenstraat fungeert als route naar het stadscentrum.

Levendige wijk met een woon-werkfunctie, detailhandel en horeca.

Sociaal Economisch

In vergelijking met Arnhem:
- Meer schoolverzuim.

In vergelijking met Arnhem:
- Maatschappelijke participatie en inkomenssituatie gelijk.
- Geregistreerde werkzoekenden gelijk.
- PW-uitkeringen zijn gelijk.

Sociale Leefomgeving

In vergelijking met Arnhem:
- Tevredenheid over sociale contacten gelijk.
- Kan terecht bij buurtbewoners met hulpvragen lager.
- Minder vrijwilligers en mantelzorgers.

In vergelijking met Arnhem:
- Sociale cohesie en buurtkracht lager.
- Gevoel van eenzaamheid hoger.

In vergelijking met Arnhem:
- Zelfredzaamheid en beleving gezondheid gelijk.

Fysieke Leefomgeving

In vergelijking met Arnhem:
- Meer beleving buurtproblemen zoals verloedering en verschillende soorten overlast.
- Drugs en alcoholgebruik hoger.
- Parkeermogelijkheden lager.

Wijkinitiatieven*

- DeBlauweWijkEconomie
- Buurtverbinders
- Spijkerbrigade
- DeEigenWijzeWijk
- Spijkerlab (Ontwerpwedstrijd fietsnietjes)
- Spijkertuinen
- Vlindertuin Spoorhoek
- Spijkerenergie
- Proeftuin Sterrenkring
- Groenbeheer door bewoners

* Een selectie.

Ontwikkelopgaven

- 'Gebiedsontwikkeling' verbinding in aanpak Velperpoort, Steenstraat, Van Muijlwijkstraat (versterking sociale, economische en fysieke kwaliteit).
- Leefbaarheidsaanpak Spoorwegstraat.
- Overlast en beheersingsaanpak, aangevuld met **doen-wat-moet** aanpak van de sociale wijkteams
 - Voor elke dakloze een passende aanpak en binnen X maand in traject.
 - Voor elke inwoner zonder huis binnen X maand een dak boven z'n hoofd.
- Doorontwikkeling wijkbegroting en –democratie samen met Spijkerbrigade/bewonersoverleg.

Sociaal Economisch

- (Financieel) ruimte creëren voor wijkconomie op het snijvlak van duurzaamheid, participatie en sociale vraagstukken zoals schuldhelpverlening (energiecoaches, groenbeheerbedrijf, etc.).
- Versterken van het ondernemersnetwerk en betrokkenheid samen met de wijk.
- Investeren in jeugd en jongeren:
 - School(uitval), (opstap naar) werk en schulden.
 - Preventie schulden, schooluitval.
 - Gezondheid (overgewicht en opvoedingsonmacht).
- Creatieve aanpak stimuleren en samen met betrokkenen sturen op minder gewenste ontwikkelingen zoals de splitsing van woningen, huisjesmelkers, overmaat aan informele economische activiteiten, etc.

Sociale Leefomgeving

- Ontmoetingsplek creëren voor jongeren/studenten in de wijk.
- Versterken van wijkontmoetingsplaatsen zoals de Lommerd en Vrijstaat Thialf.
- Preventieoverleg initiëren - verbinding tussen spelers en initiatieven - interventies doen om sociale samenhang (bijv. ouderen, eenzaamheid, etc.) te verbeteren en algemene voorzieningen stimuleren.

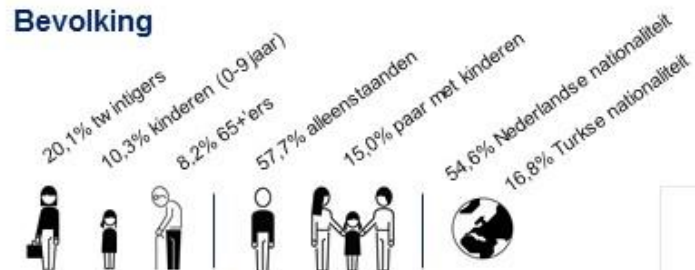
Fysieke Leefomgeving

Lopende initiatieven:

- BGB Spijkerkwartier.
- Vernieuwing en herinrichting Velperpoort.
- Parkeerplan voor en door de wijk.
- (Op de rol) herinrichting Van Muijlwijkstraat.
- Pilot 'Aardgasloze wijk'.
- Toekomstbestendig groen realiseren.

Wijkprofiel Arnhemse Broek

Bevolking

73,9% huur → meer corporatiebezit
25,6% koop

31,1% appartementen en flats
21,8% boven- en benedenwoning
35,6% tussenwoning

Trends in de wijk Arnhemse Broek

- Het percentage bewoners dat vooruitgang verwacht van de buurt ligt hoger dan gemiddeld in Arnhem.

- Daling voortijdig schoolverlaters.

- Meer instroom schuldhulpaanvragen.

- Minder mensen sporten.

- Minder mensen actief voor buurtverbetering.

- Onveiligheidsgevoel is gedaald, maar wisselt door de jaren heen.
- Kental sociale overlast stijgt.

Sociaal Economisch

In vergelijking met Arnhem:
- Kinderen met onderwijsachterstand hoger.

In vergelijking met Arnhem:
- Besteedbaar inkomen lager.
- Huishoudens met laag inkomen en minimakinderen hoger.
- Geregistreerde werkzoekenden hoger.
- PW-uitkeringen hoger.
- Ouders die in schuldhulpverlening instromen hoger.

Sociale Leefomgeving

In vergelijking met Arnhem:
- Tevredenheid over sociale contacten lager.
- Kan terecht bij buurtbewoners met hulpvragen lager.
- Vrijwilligers lager en mantelzorgers gelijk.

In vergelijking met Arnhem:
- Sociale cohesie en buurtkracht lager.
- Gehecht aan eigen buurt lager.
- Gevoel van eenzaamheid hoger.

In vergelijking met Arnhem:
- Zelfredzaamheid en beleving gezondheid gelijk.
- Kinderen met overgewicht hoger.

Fysieke Leefomgeving

In vergelijking met Arnhem:
- Onveiligheidsgevoel hoger.
- Meer beleving buurtproblemen zoals verschillende soorten overlast.
- Drugs en alcoholgebruik hoger.

Wijkinitiatieven*

- Broek om hoog
- Kunst op de plank
- Kansen fabriek
- Markt Transformatieplein
- Staten kwartier voor elkaar
- Moestuin torentje

* Een selectie.

Ontwikkelopgaven

- Inventariseren van de toekomst van 'Blokhut'.
- Inventariseren doorgaande schoollijn in afstemming met scholen.
- Bevorderen samenwerking met sociaal wijkteam.
- Stimuleren toegankelijkheid van Symfonie.
- Verkenning van alle maatschappelijke ondersteuning en de verbinding met elkaar.
- In kaart brengen van werkzaamheden voor opbouw/participatie om inzet in de wijk te bezien.
- Beheersing aanpak van concentratie psychiatrische patiënten.

Sociaal Economisch

- Versterken van ondernemersnetwerk en betrokkenheid samen met de wijk.
- Investeren in jeugd en jongeren:
 - School(uitval), (opstap naar) werk en schulden.
 - Preventie schulden en schooluitval.
 - Gezondheid (overgewicht en opvoedingsonmacht).
- Richten op participatietrajecten gezien de hoge werkloosheid.
- Richten op schuldenproblematiek, preventie, vroeg-signalering en laagdrempelige toegang tot schuldhulpverlening.

Sociale Leefomgeving

- Versterken van wijkontmoetingsplekken.
- Inventariseren van de toekomst van 'Kwartiertafel'.
- Versterken van bewonersinitiatieven.
- Het behouden en versterken van het huidige leefbaarheidsniveau.
- Verbinden van huidige sociale initiatieven.
- Communicatie, zichtbaarheid, kennen en gekend worden faciliteren tussen organisaties, initiatieven bewoners.

Fysieke Leefomgeving

- Afronding BGB Het Broek.
- Sloop en nieuwbouw 'Eilandje Urk' in samenwerking met sociaal wijkteam, woningbouwvereniging en betrokken bewoners.
- Inventariseren van de samenwerking tussen bewoners en Portaal op Voetiuslaan.
- Aanpak van verschillende soorten overlast, zoals drugsoverlast.
- Inventariseren van de veiligheid van het fietspad Jan van Riebeeckplein / Stadshoudersstraat.
- Aanpak van verloedering en (grof)vuil (stimuleren bekendheid Diftar).

Malburgen

Wat zijn belangrijkste problemen/aandachtspunten in Malburgen (breed)

In het bijzonder vallen de hier onder genoemde thema's het meeste op:

- ☐ Gevoel van onveiligheid;
- ☐ Armoede - en schuldenproblematiek;
- ☐ (jeugd) werkloosheid;
- ☐ Eenzaamheid;
- ☐ Taalachterstand;
- ☐ Verloedering

De thema's, zoals hieronder benoemd, zijn de hoofdpunten uit de MJPB. Per thema hebben wij de meest opvallende zaken beschreven, deze zijn tot stand gekomen na overleg met buurtbewoners, Sociaal Wijkteam, Wijkplatforms en professionals.

Veiligheid

Binnen het gebied Malburgen zijn er een 4-tal buurtjes die extra aandacht vragen, te weten: Immerloo I (hoge flats), WC De Drieslag en de (bewoning op) Akkerwindestraat in Malburgen Oost en de Hoefbladlaan (omgeving van de supermarkt 'Jan Linders') in Malburgen West.

Op De Drieslag komt veel winkeldiefstal, verbaal geweld, drugs dealen etc. voor. Inzetten op KVO (keurmerk veilig ondernemen).

In Immerloo I kunnen/mogen kinderen niet alleen buitenspelen op het speelterrein tussen de flats, omdat ouders dit niet veilig vinden. Gevolg: kinderen blijven binnen, bewegen te weinig, veel gamen etc. Alleen met een toezichthoudende ouder wordt er buiten gespeeld.

Een ander punt dat aandacht vraagt is het thema radicalisering en polarisering. Vanuit de basisscholen wordt aangegeven dat veel jongeren positief spreken over verschillende terroristische aanslagen, ouders geven aan bang te zijn dat hun kinderen mogelijk gaan radicaliseren. Veel jongeren voelen zich benadeeld en niet gewaardeerd in de Nederlandse maatschappij en zoeken naar netwerken waar ze wel worden gewaardeerd. In een aantal buurten zorgen verschillende jeugdgroepen (14+) voor flinke overlast (brandstichting, vernielingen etc.). Het inzetten van rolmodellen helpt. Bied jongeren perspectief (opleiding/werk). Meer focus op het informele netwerk! Steeds meer groepen zijn intern gericht, niet alleen jongeren, maar ook bv de allochtone vrouwen (gordijnen moeten gesloten worden dit i.t.t. een aantal jaren geleden).

Overige thema's die spelen:

- Huiselijk- en eer gerelateerd geweld
- Veiligheid rondom de Malburcht (jeugd 12-)
- Vechtscheidingen
- Loverboys
- Tienermoeders
- Sexting
- groepsdruk/uitsluiting (YouTube, social media)
- agressieve honden(bezitters)

Inzetten op:

- Buurthuizen waar professionals werken;- schoolcontactwerkers;- wijkloket waarin verschillende professionals spreekuur houden en waar bewoners terecht kunnen met allerlei vragen;- mediawijsheid (m.n. bij jongeren);- rolmodellen;- informele sociale kaart.

Educatie

Voor het gehele gebied van Malburgen geldt dat er meer dan gemiddeld sprake is, van een achterstand v.w.b. taal- en laaggeletterdheid. Er zijn veel kinderen met ouders met een migratieachtergrond, zij starten veelal op school met een taalachterstand. De meeste, gecertificeerde opleidingen, voor volwassenen worden veelal 'buiten de wijk' gegeven.

Naast de taalachterstand is er ook veel zorg v.w.b. de digitale tweedeling. Er zijn veel ouderen en jongeren die onvoldoende kennis hebben van de digitale wereld om ons heen. Kinderen die van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs gaan en weinig ervaring hebben met een pc of laptop, én ouderen die niet 'mee kunnen' met bijvoorbeeld digitale aanvragen bij instanties en organisaties (o.a. ook de gemeente). Bij het volgen van het voortgezet onderwijs kan ook de aanschaf van een pc/laptop tot financiële problemen leiden.

In de zomerperiode is er een bredere behoefte aan een invulling van de 6 weken durende schoolvakantie. Veel kinderen gaan niet op vakantie en vervelen zich, daarnaast constateren scholen een terugval bij de leerlingen na terugkeer van de vakantie. Met name op het gebied van taal en lezen.

Belangrijk, binnen dit thema, is om een eventuele aanpak 'structureel' te maken. Dus niet met 'losse projecten' werken, waar een vervolg gemist wordt na het beëindigen van een project.

Inzetten op:

- gerichte taalopleidingen (gecertificeerd) naar de buurt halen;- schoolcontactwerkers (zie ook punt veiligheid);- Bredere invulling zomerschool, c.q. vakantie;- begeleiden van opvoedingsvraagstukken;- betere samenwerking- en afstemming met Vluchtelingenwerk.

Cultuur, Recreatie & Sport

Onze zorg in Malburgen is het ontbreken van een sterke sociale cohesie. Een goed middel zou kunnen zijn dat er meer activiteiten plaats vinden rondom cultuur, recreatie en sport. Op deze wijze kunnen mensen elkaar blijven ontmoeten. Door deze ontmoeting ontstaat er sneller begrip en acceptatie bij mensen met een andere migratieachtergrond. Sport is, naast ontmoeten, ook een belangrijk middel in de strijd tegen overgewicht, denk aan het project JOGG (jongeren op gezond gewicht). Tevens is

geconstateerd dat er wel meer gesport gaat worden bij kleinschalige beweegvoorzieningen (trend) in de openlucht, i.p.v. in verenigingsverband.

Een belangrijk punt voor het kunnen bezoeken/bijwonen van de activiteiten is de 'vindbaarheid', veelal is het niet voor iedereen duidelijk waar en wanneer er iets wordt aangeboden!

Opvallend is dat de doelgroep in de leeftijd van 12-20 jaar slechts zeer beperkt deelneemt aan sport- en cultuuractiviteiten, daarnaast is het niet vanzelfsprekend dat mensen zich opwerpen als vrijwilliger in Malburgen. Het blijven ondersteunen door professionals blijft noodzakelijk.

Inzetten op:

- verbetering communicatie van de activiteiten;
- blijven aanbieden van activiteiten; -
- ondersteuning door professionals; -
- ontmoeten in de wijk.

Participatie & Maatschappelijke Ondersteuning

Armoede en schuldenproblematiek komen veel voor binnen Malburgen. Vaak wordt deze van generatie op generatie 'doorgegeven'. Er wonen hier relatief veel mensen met een lage opleiding en nieuwkomers. Voor wat betreft de laatste groep is een goede begeleiding en inburgering essentieel om al niet in een heel vroeg stadium met armoede in aanraking te komen. Armoede vormt de basis van veel problemen op andere leefgebieden, denk aan: gezondheid, participatie en integratie. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die in armoede opgroeien minder ontwikkelingskansen hebben en zich ook op andere manier ontwikkelen. De kans is groot dat de kinderen later zelf in een vergelijkbare armoedesituatie terechtkomen.

Malburgen kent relatief veel inwoners die langdurig in een uitkeringssituatie zitten. Door verschillende professionals wordt aangegeven dat er in Malburgen relatief veel inwoners met een licht verstandelijke beperking zijn. Dit maakt dat een reguliere baan voor deze groepen inwoners vaak niet binnen handbereik ligt. De afstand tot de arbeidsmarkt is (te) groot. Daarom is het belangrijk om in Malburen ook aandacht te hebben voor activiteiten die dienen als opstap naar werk. Participeren en eigen mogelijkheden staan hierin voorop.

Er zijn signalen dat m.n. de Turkse- en Marokkaanse inwoners zich meer lijken terug te trekken in hun eigen gemeenschap. Dit geldt ook voor de Somalische groep, hoewel zij zich al minder 'laten zien' en meedoen. De angst voor polarisatie neemt toe!

Werkloosheid onder jongeren is sowieso een groot probleem, naast de werkloosheid in het algemeen. Met name niet-westerse jongeren komen moeilijker aan een baan, door deze teleurstelling en onmacht zijn zij meer vatbaar voor radicalisering.

Door de vele problemen is de eenzaamheid (m.n. onder ouderen) ook een serieus aandachtsgebied. Door de aangescherpte wetgeving blijven veel mensen langer thuis wonen en het ontbreekt hen vaak aan een sociaal netwerk. Veelal zijn leeftijdsgenoten weggevallen (overleden, verhuist etc.).

Inzetten op:

- achter-de-voordeur- projecten t.a.v. armoede bestrijding en eenzaamheid;
- activerend werk projecten;

- werkgelegenheidsprojecten voor jongeren;- goede communicatie waar welke voorzieningen te vinden zijn.

Verkeer, Vervoer & Waterstaat

De verkeersituaties nabij en rondom scholen, bij het halen- en brengen van de kinderen, geven aanleiding voor veel onveilige situaties. Ouders (en/of verzorgers) parkeren daar waar het niet is toegestaan en kinderen worden soms op onoverzichtelijke plekken 'uit de auto gezet'.

Het Openbare Vervoer in relatie tot de verbinding Malburgen-West en Oost is erg slecht, waardoor mensen moeilijk de faciliteiten kunnen bereiken waar zij behoefte aan hebben.

De Nijmeegseweg en Monchyplein vormen nu een barrière.

Verdere issues zijn: ontsluiting buitengebieden, verbinding Stadsblokken-Meinerswijk, onveilige situatie Zeegsingel/Koppelstraat en te hardrijden op de Dovenetellaan.

<u>Inzetten op:</u>
- meer kinderen op de fiets naar school; - voorlichting en handhaving bij scholen; - de verkeersdeskundige vanuit de gemeente blijven betrekken bij bovenstaande problemen; - gedrag.

Gezondheid, Milieu & Fysieke Leefomgeving

Overgewicht is een onderwerp wat voor het hele gebied van toepassing is. Met name bij jongeren is hier aandacht voor, in ieder geval meer dan voor ouderen. Hoewel er al wat projecten lopen is de algehele mening dat hier nog wel in geïnvesteerd kan/moet worden. Net als veel andere zaken, is overgewicht vaak een resultaat- en onderdeel van een groter geheel waarbij meerdere problemen spelen.

Voor wat betreft het afval; er worden veel bijzettingen aangetroffen bij de ondergrondse containers. Veel mensen vinden het pasjessysteem ingewikkeld en lastig. Mede hierdoor is er veel last van rommel, oude huisraad enz. bij de afvalcontainers. Er zijn ook zorgen voor het toenemen van afval bij de containers door de invoering van Diftar.

Het merendeel van de bewoners uit de flats in Immerloo heeft zorg, hulp en/of ondersteuning op 1 of meerdere leef terreinen nodig en weet deze zelf niet te vinden. De vraag/behoefte en het aanbod bereiken elkaar niet/voldoende. Hier is een actieve inzet voor nodig om te zorgen dat alle bewoners op elk gebied goed kunnen participeren. Blijvende inzet zal nodig zijn vanwege continue nieuwe instroom van nieuwkomers en 'zwakke' bewoners.

Andere onderwerpen die de aandacht verdienen zijn;

- Voedseldumping en ratten;
- Hondenpoep;
- doorstroom beschermd- en begeleid wonen

Inzetten op:		
- blijvende aandacht houden voor overgewicht;		
- ondersteuning bieden bij het verwerken van afval en het gescheiden aanbieden (Omgekeerd inzamelen en Diftar);	hiervan	
- gezondheidsvaardigheden;		
- outreachende projecten starten in Immerloo v.w.b. ondersteuning op meerdere terreinen.	leef	

Wat is ons Droombeeld (missie)?

Het Team Leefomgeving Malburgen wil de krachten in de wijk bundelen en samen zorgen voor een mooie, leefbare en aantrekkelijke wijk om in te wonen!

**SOMS HEB JE VAN DIE DROMEN
DIE JE WAKKER HOUDEN**

TOT JE ZE UITVOERT

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

Loesje

Wat doen we al in 2017?

- Project Vissenbuurt, d.m.v. een outreachende aanpak (verbeteren van woon- en leefsituaties bewoners);
- Aanpak leefbaarheid Winkelcentrum De Drieslag (gevoel van onveiligheid bestrijden en verkeersoverlast van (brom)fietsers tegengaan);
- Sportproject voor jongeren facilitairen o.l.v. Samir Makouhki (voormalig zaalvoetbal (record) international, en aanvoerder). Rolmodel en sport combineren om kansloze- en moeilijk te bereiken jongeren te vinden en verder te begeleiden in hun ontwikkeling om ze meer kans te bieden op de arbeidsmarkt;
- Pilot Verwarde Personen; verbeteren van de zorgketen, d.m.v. gerichte acties en samenwerking te bevorderen tussen de desbetreffende professionals;
- Sociaal Huis Prisma (ontmoetingsplek Immerloo) inrichten voor behoefte uit de wijk. Gekozen wordt om met behulp van 'Apriciative Inquiry' (waarderend onderzoeken) te kijken naar de gewenste doorontwikkeling;
- Aanpak voetpad 't Duifje; zorgen voor een blijvende ontsluiting van voetgangers vanuit de wijk;
- Winkelstrip Akkewindestraat; fase van Stedenbouwkundig ontwerp .o.b.v. ontwikkelingsplan;

- Pilot 'Vroeg signalering'; outreachende aanpak van schuldenproblematiek in de flats van Immerloo;
- Aanpak overlast van ratten en voedseldumping;
- Betrokkenheid kunstwerk 'Vissen' rotonde Huissenseweg;
- Gymzaal Fluitekruisstraat; besluit tot herbouw;
- Ontwikkeling van het Olympus gebied; betreffende ondernemers en het Olympus hebben 'de handen ineengeslagen' om hier een leisurepark te ontwikkelen. Het Team Leefomgeving behartigt de belangen vanuit- en voor de wijk;
- Faciliteren van meidenwerk (12 t/m 18 jaar), twee professionals begeleiden meiden met migratieachtergrond, o.a. ter voorkoming van radicalisering;
- Meedenken met de nieuwbouw van de nieuwe Hobbit;
- Contact bewoners Vlierstraat, verkeersbewegingen en parkeerplaatsen i.v.m. woontoren Gelderse Rooslaan;
- Pilot 'Eenzaamheid' Malburgen Oost-Zuid;
- Alternatief afvalscheidingsstelsel flats Gelderse Rooslaan (scheiding en bijzetting);
- Onderzoek en begeleiding ter verbetering van Mantel- en Respijtzorg;
- Deelname project 'Mijn Wijk', project van Volkshuisvesting in Malburgen-West;
- Stimuleren en gebruik maken van beweegvoorzieningen;
- Toename monitoren kamerverhuur vs leefbaarheid in sommige straten en passend beleid voorstellen/ontwikkelen afwegingskader;
- Aandacht voor (te) veel voorzieningen beschermd- en begeleid wonen vs overlast in de buurt;
- Investering MijnTuin (tuinen tussen de flats Gelderse Rooslaan);
- Fietsaansluiting Heermoestraat naar de Nijmeegseweg;

20 maart 2017,

Team Leefomgeving Malburgen,

Paulien Toonen
 Marjolien Mulder
 Mirjam van Hezewijk
 Arno van Geel.

RKV

"Waarom moeilijk doen als het samen kan", Loesje Wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Visie en ambitie

De wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg hebben de afgelopen jaren niet altijd de aandacht gekregen die ze verdienen. Voor alle drie de wijken geldt dat er de afgelopen periode niet veel is veranderd, terwijl er best wat aan de hand is. Denk aan werkloosheid, hittestress, vroegtijdig schoolverlaten en het ontbreken van ontmoetingplaatsen. Er staan fysieke veranderingen op het programma zoals de Groningersingel en busstation Kronenburg, die dit gebied een andere uitstraling gaan geven. Dit zijn kansen voor het gebied, waar we als team Leefomgeving graag op meeliften en meesturen. Daarnaast willen we de komende jaren vooral inzetten op het faciliteren van goede initiatieven samen met de bewoners en ondernemers. Dit is nodig omdat er niet overal sociale samenhang is. Sommige buurten kennen meer sociale problematiek. Dit pakken we samen met het sociale wijkteam op.

Waar zien we kansen?

1. We werken *vraaggericht, in samenwerking* met bewoners en integraal, zo maken we het mogelijk in de wijk. We zouden graag meer activiteiten zien in zuid, daar sturen we op.
2. De wijk lijkt fysiek op zich in orde, maar mag wel *meer kleur en (goed onderhouden) groen*.
3. Daarnaast zien we dat veel subsidiestromen zijn nu nog aanbodgestuurd zijn. We willen naar outputgericht en sturen op resultaat en op samenwerking in de wijk.
4. Als kans voor de langere termijn zien we preventie op zorg. Dit doen we door het *inzetten op welzijn* van bewoners in plaats van op zorg. Initiatieven mogelijk maken is de rode draad.
5. Het beter zichtbaar maken wat er allemaal te doen is in de wijk, is een grote kans. We zien alle bewoners, vrijwilligers, professionals en ondernemers als *'informatiemakelaar'*, die elkaar vertellen wat er te doen is. De best ambassadeurs voor de wijk zijn de bewoners zelf.
6. Het nieuwe werken is *samenwerken*. We sturen op samenwerking door *'wijkgerichter'* in te kopen (geen dubbelop) en samenwerking consequent te benoemen.

Wat is er dan veranderd over drie jaar?

Over drie jaren zijn onze wijken socialer, zijn er meer ontmoetingsplekken voor jong en oud en zijn er meer participatie- en reguliere werkplekken in de wijken. De besteding van middelen die naar de wijk gaan wordt in goed overleg met bewoners besproken. We doen wat nodig is en stoppen met projecten die te weinig resultaat laten zien. De wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg krijgen de aandacht die ze verdienen en dit heeft een positieve uitstraling naar heel Arnhem Zuid. In het vervolg van dit wijkprogramma worden de door bewoners en professionals benoemde aandacht punten beschreven. Veel leesplezier.

Team Leefomgeving Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Hank Houtman, Bart Lichtenberg, Saskia Moester en Bianca van der Weijden

"Waarom moeilijk doen als het samen kan", Loesje

Wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Vooraf

In dit Wijkprogramma leest u een opsomming van thema's uit de Wijkactie plannen gecombineerd met ervaringen en observaties van het Sociale Wijkteam en het Team Leefomgeving. Ze zijn gegroepeerd naar de hoofdthema's van de Meer Jaren Programma Begroting. Daarbij zijn korte en lange termijn acties niet chronologisch beschreven.

Belangrijkste is dat de vraag uit de wijk centraal staat en bewonersinitiatieven gezien zijn, ruimte krijgen en waar nodig ondersteund worden.

Beschrijving van de wijken

De wijken Rijkerswoerd, Kronenburg (met Appelgaard) en Vredenburg (met Holthuizen) vormen samen het werkgebied van Team Leefomgeving RKV. Deze wijken in Arnhem Zuid zijn gebouwd vanaf de jaren '70. Kronenburg kenmerkt zich als dichtbebouwd stadshart met veel hoogbouw. Het winkelcentrum Kronenburg is een begrip in Arnhem en omstreken. In Vredenburg wonen relatief veel ouderen. Jonge gezinnen die er in de jaren '70 vestigden zijn er deels blijven wonen. Langs de randen van Vredenburg en Kronenburg staat veel hoogbouw, daarbinnen staan vooral eengezinswoningen.

In

Vredenburg en Kronenburg wonen ongeveer 8500 mensen. Er zijn veel verzorgingsflats en bijzondere (woon)voorzieningen zoals (begeleid) wonen voor verschillende doelgroepen. De inkomens van Vredenburg en Kronenburg liggen gemiddeld iets lager dan in de rest van Arnhem. In Kronenburg groeit één op de vijf kinderen op in een minimagezin. Zorgelijk is dat door de verstening van Kronenburg de wijk een zogenaamde hitteplek is.

Rijkerswoerd is een jaren '80 wijk en is met bijna 13.000 inwoners de grootste wijk van Arnhem. Het is een echte gezinswijk, veel veertigers, kinderen en jeugd. Acht van de tien woningen zijn eengezinswoningen en 80% hiervan zijn koopwoningen. De werkloosheid ligt lager dan het Arnhems gemiddelde. Sociaal-maatschappelijk doet de wijk het goed, al zijn er wat minder mantelzorgers en zijn mensen minder actief in de buurt. Mensen zijn over het algemeen tevreden met de sociale contacten en ongeveer de helft kan terecht voor steun bij buurtbewoners. Twee-derde van wijk doet actief aan sport.

Participatie en maatschappelijke ondersteuning

Voor het hele gebied Rijkerswoerd, Kronenburg en

Vredenburg:

- Met wijkbewoners goede wijknetwerken opbouwen, digitaal en fysiek, onmisbaar is een sociale kaart
 - Inzetten op 'makelaarschap' van de mensen in de wijken, zowel bewoners als professionals.
- Inzetten op jeugdwerkloosheid en de sociale structuur voor jongeren verbeteren
- De wijk helpen vrijwilligers voor de wijk te vinden

Rijkerswoerd

- Meer activiteiten door en voor ouderen (behoud het Pluspunt)
- Ontmoetingsplekken voor jongeren realiseren
- Cultuurgroep Rijkerswoerd ondersteunen

Vredenburg

- Pilot Eenzaamheid
- Uitbreiding interesse wijkvereniging (meer leden)
- Versterken wijkvereniging en sportvereniging
- Passerelle aantrekkelijker maken
- Ontmoetingsplek in Immerloopark faciliteren

Kronenburg

- Laagdrempelig ontmoeten faciliteren
- Ontmoetingsruimte die breed inzetbaar is
- Samen met Volkshuisvesting, Politie en W&I mogelijkheden werk en participatie onderzoeken om overlast te verminderen

Cultuur, recreatie en sport

Voor het hele gebied Rijkerswoerd, Kronenburg en

Vredenburg: - Ondersteunen van kunstzinnige activiteiten

Rijkerswoerd:

- Onderzoeken mogelijkheden voor uitbreiding culturele-, recreatieve- en sportactiviteiten
- Kansen voor open groene schoolpleinen benutten, spelen
- Ommetjes en wandelpaden realiseren
- Playground realiseren **Vredenburg:**
- Onderzoeken mogelijkheden voor sportieve activiteiten park Immerloo

Veiligheid

Rijkerswoerd

- Fietspad Kruisstraat veiligheid verbeteren
- Kruising Erasmussingel en Newtonstraat verbeteren
- A325 afschermen met schapenraster, voorkomen honden op de weg **Vredenburg:**
- Onderzoeken kwaliteit en kwantiteit van de verlichting Slochterenweg
- Herstructurering Groningensingel

Economie

Voor het hele gebied Rijkerswoerd, Kronenburg en

Vredenburg:

- Mogelijkheden verkennen naar werkgelegenheid

- Voor diverse doelgroepen werkplekken creëren door mogelijkheden binnen bestekken gemeente te onderzoeken
- Meer werkervaringsplekken in de wijken
- Vraaggericht ondersteunen ondernemers op thema werkgelegenheid en wijk economie. Zoals werkplekken voor ZZP-ers.

Verkeer, vervoer mobiliteit

Rijkerswoerd:

- Parkeerwensen en problematiek inventariseren(o.a. de Pas)

Vredenburg:

- Visie/aanpassing Groningensingel
- Mogelijkheden opnieuw doortrekken van buslijn 4 onderzoeken

Kronenburg

- Parkeeroverlast door en duidelijke routes naar winkelcentrum en Gelredome nader in kaart brengen
- Mogelijkheden onderzoeken renovatie busstation Kronenburg
- Verkeersveiligheid kruispunt Huissensedijk / Kronenburgerdijk en Mooieweg langs A325 onderzoeken.

Educatie

Voor het hele gebied Rijkerswoerd, Kronenburg en

Vredenburg:

- Ondersteunen projecten tegengaan vroegtijdig schoolverlaten (laag opleidingsniveau in het gebied RKV baart zorgen)

Wonen en ruimte

Voor het hele gebied Rijkerswoerd, Kronenburg en

Vredenburg:

- Roma, Sinti, woonwagenvoerwoners, inventariseren woonwensen
- Horeca gelegenheid ontbreekt in RKV, hier is behoefte aan

Rijkerswoerd

- Recreatief gebruik Zeegbos verbeteren

Kronenburg

- Hitteplek, onderzoeken en realiseren meer groen in de wijk
- Aanvulling moestuin bakken (Schepen te Boeckoppad)
- Vervuiling wijk bespreken, faciliteren en aanpakken met bewoners

Gezondheid en milieu

Rijkerswoerd

- Bewoners ondersteunen bij een ruimtelijke visie op de wijk **Kronenburg:**

- Leegstand kantoorgebouwen terugdringen en omzetten naar Creatieve broedplaats
- Samenhang ondernemers Croydonplein bevorderen
- Gezondheid jongeren op de agenda houden

Bijlage

Bronnen

- Sociaal Wijkteam RKV

- Wijkactieplan 2016/2017
- Werksessies november 2016 Primair Onderwijs
- Beleidsafdeling eenzaamheid en armoede bestrijding
- Gesprekken bewoners 2016/2017
- Gesprekken met bewonersplatform en
- Gesprekken met de Werkgroep Publieke Ruimte Rijkerswoerd
- Gesprekken met het Stadsbestuur
- Wijkprofiel gezonde wijk RKV
- Gesprekken met de professionals in de wijk
- Eigen waarneming Wijkteam RKV
- OZO
- Bewoners overleggen
- Wijkverenigingen Vredenburg en Rijkerswoerd
- Omgevingsoverleg Iriszorg
- Belevens wandelingen
- Schouwen
- Meedenk en meepraat sessie professionals 16 februari 2017
- Bewonersavond Vredenburg 14 maart 2017
- Bewonersavond Rijkerswoerd 7 maart 2017
- Bewonersavond Kronenburg 20 februari 2017

Te verwachten:

- planologisch onderzoek Vredenburg

De Laar / Elden en Schuijtgraaf / Elderveld

WIJKPROGRAMMA

TEAM LEEFOMGEVING

DE LAAR/ ELDEN EN SCHUYTGRAAF/ ELDERVELD

De ambitie van het college, neergelegd in het programma Van Wijken Weten, is om een transformatie te bewerkstelligen in de verhouding tussen burgers en overheid. Minder gemeente, meer wijk, anders doen. Een geweldige ambitie, waar wij als Team Leefomgeving graag handen en voeten aan geven. Want; hóe is het in onze wijken? Wat vinden bewoners belangrijk? Wat moet er meer en wat kan er minder?

Om deze hamvragen te kunnen beantwoorden hebben we, in de lijn van de notitie "Kaders voor Teams Leefomgeving" uit december 2016, vele gesprekken gevoerd met bewoners, professionals, instellingen en bedrijven uit de gebieden De Laar/Elden en Schuytgraaf/Elderveld. Een bijzondere focus is gelegd op het voeren van gesprekken met de sociale wijkteams en het langs elkaar leggen van elkaars bevindingen.

Naast gesprekken met o.a. bewoners en samenwerkingspartners, hebben we onze kernorganisatie van de gemeente Arnhem actief betrokken om bestaande informatie over onze gebieden op te halen. We kwamen echter niet alleen informatie ophalen, maar konden ook onze (positieve én negatieve) ervaringen uit de praktijk delen. De teams leefomgeving zitten dan wel in de wijk, maar het is evident dat ook de kernorganisatie zich geworteld voelt in de wijk.

Om ál onze bevindingen overzichtelijk te maken in dit wijkprogramma hebben wij ervoor gekozen om vier hoofdthema's aan te houden, te weten:

Leefbaarheid	Sociale cohesie	Zelfredzaamheid	Veiligheid
---------------------	------------------------	------------------------	-------------------

Voor de komende periode zien we er naar uit om onze wijken nóg beter te leren kennen, relaties met bewoners en samenwerkingspartners te verdiepen, om de participatiegraad en het zelforganiserend vermogen in onze wijken te versterken en vooral ook om een focus te leggen op het gebied van preventie.

	LEEFBAARHEID	SOCIALE COHESIE	ZELFREDZAAMHEID	VEILIGHEID
ELDEN	Behouden dorps karakter	Bewonersparticipatie	Zorg voor elkaar	Verkeer
DE LAAR	Openbare ruimte	Sociale samenhang	Meedoen	Verkeer
SCHUYTGRAAF	Voorzieningen Openbare ruimte	Opgroeien	Sociale problematiek	Verkeer
ELDERVELD		Samenhang & ontmoeting Senioren & Jeugd		Verkeer

De Laar

De wijk De Laar heeft veel mee: ruime gezinswoningen, speel- en buitenruimte met veel groen en water. Er wonen veel gezinnen en relatief weinig alleenstaanden. Er zijn voldoende praktische voorzieningen zoals basisscholen, winkelcentra en sporthallen.

Bewoners geven in het Wijkactieplan en via meldingen aan dat het onderhoud en gebruik van de buitenruimte belangrijk is. Om prettig te blijven wonen is ook sociale samenhang belangrijk. Daarom geven de bewoners aan dat de verenigingen, bewonersinitiatieven en ontmoetingsplekken, zoals boerderij De Kroon en de sporthal aan de Brabantweg erg belangrijk zijn. Tevens is het belangrijk om aandacht te besteden aan de stijging van het aantal PW-uitkeringen (voormalige bijstandsuitkeringen), zodat iedereen mee kan blijven doen.

Thema	Toelichting (WAT)	Acties (HOE)
Openbare Ruimte	Prettige openbare ruimte met minder hondenpoep en zwerfvuil; een schone omgeving waar ruimte is om veilig te kunnen spelen.	- Adequaaf reageren op meldingen en ideeën van bewoners (oa social media), daarbij eigen initiatieven stimuleren. - Inventarisatie speel-aanleidingen samen met de afdeling Spelen. In samenspraak met bewoners bepalen wat nodig is om te investeren op het gebied van Spelen.
Sociale samenhang	Bewonersinitiatieven, verenigingen en ontmoetingsplekken zijn belangrijk voor een prettige leefomgeving in De Laar.	- In kaart brengen van de gebruiksmogelijkheden van de binnen- en buitenruimte van sporthal De Laar en de naastgelegen scholen aan de Brabantweg. - Kansen van ontmoetingsplekken voor haar omgeving ondersteunen. - Bewoners op het spoor zetten van het nemen van eigen initiatieven. Daarbij ondersteuningsmogelijkheden (bijvoorbeeld opbouwwerk of subsidie) bij bewoners kenbaar maken. En verbindingen tot stand brengen.

Meedoen	Het aantal mensen met een PWuitkering is gestegen (van 373 in 2007 naar 502 in 2016). Er zijn meer gezinnen met een laag inkomen dan gemiddeld in Arnhem. Kansen op 'meedoen' in de nabije omgeving zijn een stimulans voor mensen om zicht te hebben op een baan of een goede dagbesteding. Een aandachtspunt is de relatief grote groep tot en met 34 jaar met een uitkering.	- In samenwerking met het sociale wijkteam kansen in de eigen omgeving vergroten. In Boerderij de Kroon is hiertoe aanzet gedaan. - Specifieke inzet op jongere doelgroep, want thuis zitten kan altijd nog. - Aansluiting zoeken met de stadsbrede aanpak van armoedebestrijding.
Verkeer	Op een aantal plekken in De Laar wordt de verkeersveiligheid als slecht ervaren. In overleg met bewoners, eventuele externen en onze kernorganisatie, kunnen hier wellicht verkeerskundige aanpassingen ingezet worden.	- Inzet verkeersplanoloog, in samenspraak met bewoners en afdeling Verkeer van de Gemeente Arnhem op de knelpunten. Deze zijn: de oversteek Randweg (initiatief wijkvereniging), Rotonde Meubelboulevard (WAP-punt) en de oversteek basisscholen Brabantweg.

Elden

.....een Betuws dorp in een Veluwe stad. Dit is de titel van de dorpsvisie van Elden. Eldenaren zijn trots op het dorpse karakter en Elden heeft met de talrijke boomgaarden, de uitstraling van een dorp in de Betuwe. Overigens ook wel te verklaren omdat de Betuwe vrijwel in Elden begint. Eldenaren zorgen goed voor elkaar, bewoners trekken nauwelijks weg uit Elden en er zijn veel vrijwilligers die hun handen uit de mouwen steken om het groen te onderhouden of zwerfafval te ruimen. Elden heeft een proactieve dorpsraad en bewoners die zich met liefde inzetten voor hun dorp. Er bestaat een positieve houding om de samenwerking te behouden en te verbeteren in de nieuwe manier van werken bij Van Wijken Weten. Het is fijn wonen in Elden door de groene omgeving, de rustige landelijke uitstraling en de gemoedelijke sfeer. Aandachtspunten in Elden zijn er natuurlijk ook, maar in overleg met bewoners en organisaties hopen we dat we gezamenlijk tot positieve resultaten kunnen komen.

Thema	Toelichting (WAT)	Acties (HOE)
Behouden dorpse karakter	In de dorpsvisie van Elden wordt dit uitdrukkelijk benoemd.	Ondersteunen van bewoners bij het overeind houden van de dorpsvisie. Signaleren nieuwe ontwikkelingen en proactief richting dorpsraad communiceren.
Bewonersparticipatie	Meedoen in het dorp: Vorm geven van meer zeggenschap en betrokkenheid van bewoners.	Ondersteuning denktank. Ondersteuning aanvraag alliantie Leefbaarheid ten behoeve van bewonersparticipatie. Inzet door transitiehuizen en/of Spectrum. Ondersteunen bij onderzoek haalbaarheid 4 genoemde thema's uit het dorps-actieplan.
Zorg voor elkaar	Informatievoorziening is een belangrijk middel.	Faciliteren van bijvoorbeeld inzet van Social Media en digitale informatieborden.
	Elden heeft relatief veel ouderen: er dient aandacht voor thema's als eenzaamheid, dementie, en langer thuis wonen te zijn.	Samen met bewoners, Sociaal Wijkteam, Stepping Stones en SWOA dagbestedingsinitiatieven ondersteunen.

Verkeer	Voor wat betreft het zorgen voor elkaar is het van belang om vraag en aanbod op elkaar afstemmen. AZC blijft een aandachtspunt. Op een aantal plekken maken bewoners zich zorgen over de verkeerssituatie.	Deelname om- en aanwonendenoverleg. Schakelfunctie en aanspreekpunt voor alle partijen in de wijk. Inzet verkeersplanoloog, in samenspraak met bewoners en afdeling Verkeer van de Gemeente Arnhem op de knelpunten. Dit speelt met name bij de scholen.
---------	---	--

Schuytgraaf

Door de ligging van Schuytgraaf combineert de wijk het stedelijke Arnhem en de landelijke Betuwe. Er zijn karakteristieke buurten met afwisselend groen en water, met ruimte voor activiteiten en ontspanning. De benodigde basisvoorzieningen in combinatie met de bereikbaarheid (openbaar vervoer, aansluiting op A50 en A325) maken Schuytgraaf tot een complete wijk. Bijzonder is de combinatie van ontwikkelwijk en bestaande wijk. Vanuit de cijfers valt niet op dat er ook sociale problematiek is. Echter uit overleg met sociaal wijkteam, politie en andere partners blijkt dat de problematiek zich vooral achter de voordeur bevindt.

Thema	Toelichting (WAT)	Acties (HOE)
Voorzieningen	Sociaal klimaat verder versterken door het creëren van ontmoetingsplekken / hart van de wijk. Er is behoefte aan multifunctionele, betaalbare ruimten voor diverse doeleinden en doelgroepen. Behoeftte aan meer bedrijvigheid 's avonds en in het weekend. (inclusief sportfaciliteiten).	In gesprek met eigenaren en hoofdgebruikers van huidige locaties. Ter verbetering van de invulling, beschikbaarheid en betaalbaarheid.
Openbare Ruimte	Aandacht voor de openbare ruimte rondom Station Zuid.	Op basis van meldingen een projectaanpak met partners initiëren om de leefbaarheid te verbeteren. Het streven is in de uitvoering bewoners uit de wijken te betrekken.
Opgroeien	Wijk levensbestendig krijgen (van 'kinderwijk' naar jongerenwijk + ouderen):	Visievorming: onderzoek naar de ontwikkeling van Vinex-wijken.
Sociale problematiek	Zicht op jeugd: * sociaal isolement (gamen) * vechtscheidingen * samengestelde gezinnen	In samenspraak met het Sociale Wijkteam en in aansluiting op de stadsbrede ontwikkelingen zoeken naar mogelijkheden om tot preventie te komen.

Verkeersveiligheid	Op aantal plekken aandacht voor verkeerssituatie. (Rondom scholen in relatie tot het nieuwe winkelcentrum / Oversteek singels)	Waar nodig (op onderdelen samen met een verkeersplanoloog) ondersteunen van de Verkeerscommissie van bewoners en de afdeling verkeer van de Gemeente Arnhem.
--------------------	---	--

Elderveld

Elderveld is een "bloemkoolwijk" uit de jaren '70, waar bewoners die er van oorsprong wonen lang blijven wonen. Vandaar ook dat het percentage ouderen in deze wijk relatief hoog is. Er is zorg voor elkaar, buren kijken naar elkaar om. Bewonersgroepen zijn op allerlei sociale terreinen actief maar lijken soms wat onzichtbaar. Ook voor senioren zijn er goede voorzieningen. Toch kunnen die niet altijd voorkomen dat er ouderen zijn die extra aandacht behoeven. Preventief handelen op jongeren die buiten de boot dreigen te vallen is in samenwerking met de jongerenwerkers en het sociaal wijkteam onder onze aandacht. Een werkgroep van bewoners heeft in goede samenwerking met de gemeente oog voor de verkeersveiligheid in de wijk.

Thema	Toelichting (WAT)	Acties (HOE)
Verbinden	Zichtbaar maken en verbinden van de vele bewonersinitiatieven in Elderveld.	Netwerkbijeenkomst met diverse bewonersinitiatieven met als doel zichtbaarheid en profilering.
Senioren	Aandacht voor thema's als eenzaamheid, dementie en langer thuis wonen.	In kaart brengen van de behoefte samen met het Sociaal Wijkteam en SWOA. Aandacht voor preventie.
Jeugd	Zorgen over dagbesteding, gezondheid (voeding/ verzorging) en inkomen.	Samen met jongeren, jongerenwerkers, het Sociaal Wijkteam en scholen inventariseren van de behoefte en bereidheid bij jongeren wat betreft dagbesteding. En daar de benodigde (preventieve) inzet op organiseren.
Verkeersveiligheid	Op een aantal plekken in Elderveld wordt de verkeersveiligheid als slecht ervaren. In overleg met bewoners en samenwerkingspartners kunnen hier wellicht verkeerskundige aanpassingen ingezet worden. (M.n. Hollandweg en winkelcentrum zijn aandachtspunten)	In samenwerking met de werkgroep verkeer (bewoners) en samenwerkingspartners (mede vanuit het wijkactie plan) werken aan de uitvoering van hun voorstel tot verbeteren van de verkeersveiligheid.

Bijlage: Stadsbrede thema's

Stadsbrede thema's:

De thema's die hieronder worden benoemd komen in (bijna) alle wijken terug.

Deze punten kennen een tweedeling:

Eerst benoemen we de thema's zoals die door veel bewoners letterlijk zijn genoemd.

Daarna enkele punten die een cumulatie zijn van vele en in vele verschijningsvormen genoemde thema's door bewoners.

Bewoners

Veel bewoners laten weten dat er geen of weinig gelegenheden meer zijn om elkaar in de wijk of buurt te ontmoeten en dat ze heel graag 'iets te doen' zouden hebben. Waarom hebben wij geen werk terwijl we aldoor op tv horen dat het goed gaat in Nederland.

De aandacht van de wijkteams hierbij gaat uit naar samenleven en ontmoeten, bijvoorbeeld met verschillende culturen. En, het hebben van werk en vooral een zinvol doel (met andere woorden het hebben van perspectief).

Bewoners klagen erover dat ze de weg niet meer weten naar en tussen allerlei organisaties. Dat ze zich vaak van het kastje naar de muur gestuurd voelen. Ze voelen zich vaak niet serieus genomen.

Er zijn veel organisaties werkzaam in de wijken, op veel, niet zelden dezelfde gebieden. Van belang is dat er samenhang komt tussen de verschillende (hulp)organisaties, dan wel dat de organisaties die op basis van een offerte en met resultaatverplichting kunnen aangeven de klus aan te kunnen de opdracht krijgen, én dat de anderen afvallen. Omgekeerd denken levert op dat we een organisatie of organisaties als volgt gaan bevragen: 'Wie kan een samenhangende aanpak voorstellen (waarbij dus verschillende organisaties bij betrokken zijn) voor bijvoorbeeld de problematiek jeugd (werkeloosheid, geen afgeronde school)?

Bewoners laten vaak weten zich zorgen te maken over anderen, familie, de burens, straat,- en buurtgenoten. Ze noemen dan opvoedingssituaties, schoolverzuim, mishandeling, schulden, etc.

Deze 'achter de voordeurproblematiek' kennen we natuurlijk al sinds jaar en dag, maar het lijkt alsof het werken daaraan dweilen is met de kraan open.

De vraag is hoe we hierop geconcentreerder kunnen inzetten, preventief mee aan slag gaan zodat de totale probleumlust afneemt en niet bijvind is of alleen maar verschuift. (los van wie het gaat doen)?

Bewoners zien afval op straat, illegale vuilstortingen, ervaren op veel plekken overlast van anderen in buurt of straat. Ik schaam me de laatste tijd voor m.n. familie als die bij mij op bezoek komt omdat het hier zo verloedert.

Ik maak me zorgen over de toekomst van mijn kinderen. Ik zou zo graag zien dat ze het beter krijgen als wij, maar zoals het gaat zie ik dat niet gebeuren.

Compactheid en verbinding in de zorg om jeugd is een belangrijk verbeterpunt.

De vraag is waar moeten we beginnen. Geven we de jeugd op alle problemen separaat aandacht of doen we dit in een samenhangend programma, met aandacht op school, het sportveld, de kinderclub, de ouders die verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen, etc. Als het gaat om jeugd dan gaat het met name om de volgende problemen: gezondheidsproblemen (kinderen met overgewicht en te weinig beweging), schulden onder de jeugd, scholing niet af maken en het hebben van geen werk, niet kunnen samenspelen en werken.

Bewoners noemen vaak armoede als thema in vele verschijningsvormen: langdurig lage inkomens, (relatief) hoge vaste lasten, schulden, gebrek aan scholing, etc. Hoe moet dat nou allemaal in de toekomst, ik zie dat niet meer zitten, is een veel gehoorde uitspraak.

Armoede is veel omvattend, naast armoede door werkeloosheid, schulden en door 'generatiearmoede' (het van generatie op generatie verblijven in armoede wat een 'cultuur' geworden is), komen we bij hooggeschoolden armoede steeds vaker tegen (oorzaak hoge hypotheek, scheiden).

Wijkteams

'Duurzame' sociale problematiek

We zagen hierboven al dat bewoners zich zorgen maken over elkaar. Hier grijpen veel zaken in elkaar. We zien het vaak als consumerend gedrag, dat maakt dat mensen afwachten en niet meer actief met hun eigen problemen aan de slag gaan. Bepaalde groepen nemen geen verantwoordelijkheid voor hun gedrag. Er wordt al jaren geïnvesteerd in hulpverlening, activiteiten etc. Als mensen afhaken of niet meedoen (bijv. aan activiteiten) is er geen consequentie voor gedrag/keuze die kinderen dan wel volwassen maken. De overheid en de school worden verantwoordelijk geacht. Dit leidt ook tot lage zelfredzaamheid, eenzaamheid, taalproblematiek en leren & opgroeien, opvoeding. De missie in dit opzicht is dus om in het kader van preventie, participatie, werk, gezondheid, gedragsverandering en welbevinden bij kansarme gezinnen hun gezondheid/levensstandaard integraal te bevorderen?

Fysiek versus duurzaamheid

Het gaat hier om duurzame kwaliteit van de leefomgeving. Naast dat verschillende bewoners initiatieven ontwikkelen bijvoorbeeld voor wateroverlast en duurzame natuur, die we natuurlijk willen versterken, zijn verkeer en verkeersveiligheid onderwerpen die spelen in meerdere wijken. Voor verkeer geldt mobiliteit verbeteren en waar mogelijk de negatieve aspecten ervan beheersen. Het leefklimaat zoals wateroverlast en hittegebied vraagt ook aandacht.

Sturen op de vraag

De wijkteams (gaan) sturen op de vragen uit de wijken. Dit is ook de beste manier om goed met bewoners in gesprek te komen. Het is de kunst om in de cirkel bewoners, wijkteams, kernorganisatie, externe aanbieders en vervolgens weer bewoners, het goede gesprek te voeren, de juiste opdrachten vanuit het 'wat' naar het 'hoe' te formuleren, de aanbieders/professionals de juiste opdrachten met de juiste voorwaarden te verstrekken om vervolgens in en met de wijken te kunnen bezien of de goede prestaties worden geleverd. In aansluiting daarop: veel subsidiestromen zijn aanbodgestuurd. De wijkteams sturen op output en op resultaat, samen met bewoners en de kernorganisatie.

Van curatief naar preventief

Preventie op zorg biedt veel kansen. Daartoe richten de wijkteams zich op welzijn als algemene voorziening, zoals gezegd in nauwe samenspraak met de sociale wijkteams. Niet uitgaan van ziek en zorg maar van kracht en kansen.

De wijkteams constateren dat in de wijken te weinig gekend is wat er allemaal gebeurt. Dat maakt dat te weinig mogelijkheden worden benut en dat te gemakkelijk iets nieuws wordt toegevoegd wat er eigenlijk

al is. De wijkteams benaderen alle bewoners, vrijwilligers, professionals en ondernemers als 'informatiemakelaars', die elkaar vertellen wat er allemaal te doen is. De beste ambassadeurs voor de wijken zijn de bewoners zelf.

GEMEENTE ARNHEM

Postbus 9029

6802 EL Arnhem

Tel: 0900-1809

Fax: 026-3774830

E-mail: gemeente@arnhem.nl